

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI PROGRAMI

CUMHURİYET DÖNEMİNİN GELİŞİM SÜRECİNDE
VAKKO'NUN YERİ VE ÖNEMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

İlknur BADEMCI

Danışman

Doç. Dr. Hülya TEZCAN

İstanbul - 2014

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tekstil ve Moda Tasarımı Anabilim/Anasanat Dalı Tekstil ve Moda Tasarımı Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi İlknur Bademci tarafından hazırlanan
"..... Cumhuriyet Döneminin Gelişim Sürecinde Vakko'nun
..... Yeri ve Önemi"
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 12.06/2014

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Hülya Terzan
Danışman: Halic Üniv. Tekstil ve Moda T. ASD/ ABD Öğr. Üyesi

.....

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Esin Sarıoğlu
..... Halic Üniv. Tekstil ve Moda T. ASD/ ABD Öğr. Üyesi

.....

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Engin Akdoğan
..... Gelişim Üniv. Moda ve Tekstil ASD/ ABD Öğr. Üyesi

.....

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. M. Savaş ÇEVİK
..... Halic Üniv. Prof. Dr. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....

Jüri Üyesi:
..... Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....

ÖNSÖZ

Türkiye’de cumhuriyetin ilanıyla eski bir dönem kapanmış ve yeni bir döneme geçilmiştir. Kurtuluş Savaşından zaferle çıkan bir ülke ve çağdaşlaşma yolunda uygar ulusların seviyesine ulaşmak için kısa sürede gerçekleştirilmesi gereken devrimler söz konusudur. Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde Türkiye’de gerçekleştirilen devrimlerle Batılı giyim tarzı ve yaşamının benimsenmesi toplumsal dönüşümün önemli bir adımıdır. Bu dönüşümün en önemli göstergelerinden biri de kılık-kıyafet devrimidir.

Bu devrim, bir ülkenin hilafetten cumhuriyete geçmesi ve halkın neleri giyip neleri giymeyeceğiyle ilgili düzenlemelerin yapılmasıdır. Türk toplumunun yaşadığı bu değişimi değerlendiren ve o günkü ihtiyaca cevap verecek üretimi gerçekleştiren girişimcilerden biri Vakko’nun kurucusu Vitali Hakko olmuştur. Genç yaşta hayata atılan Hakko, girişimciliği, yaratıcılığı, yenilikçi fikirleri ve modayı bir yaşam biçimine dönüştürmesiyle Vakko’nun bugüne kadar başarılı bir şekilde ulaşmasının temelini atmıştır. Bu çalışmada kurumun başlangıçtan günümüze kadar gelen süreci irdelenmiştir.

Tez çalışmasının oluşumunda desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım değerli hocam sayın Doç. Dr. Hülya Tezcan’a tüm kalbimle teşekkür ederim. Vakko eşarp müdürü Şirin Çetinkaya ve Vakko home tasarımcısı Zülâl Yoğunalı ile tanışırması araştırmama katkı sağlamıştır.

Şirin Çetinkaya’nın Vakko Esenyurt üretim merkezindeki emprime birim yöneticisi Sadık Korkmaz ile tanışırması araştırmam için önemliydi. Sadık Bey Vakko eşarpın üretim sürecini ayrıntılarıyla bana anlattı. Bu katkılarından dolayı Şirin Hanım’a ve Sadık Bey’e şükranlarımı sunarım. Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe de bulunan Vitali Hakko Kreatif Endüstriler Kütüphanesi süpervizörü Begüm Başoğlu’na kütüphanedeki çalışmalarında yönlendirici katkıları için, Reklam

direktörü Burcu Körpeağaç Yavi'ye kurumla ilgili görselleri temin etmemde yardımcı olduğu için teşekkür ederim.

Manevi desteklerini hep yanımda hissettiğim aileme ve yanımda olan dostlarıma da çok teşekkür ederim.

İstanbul, 2014

İlknur BADEMCI

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ŞEKİLLER LİSTESİ	III
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	IX
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	8
1. VİTALİ HAKKOKO'NUN HAYATI.....	8
2. ŞEN ŞAPKA'NIN KURULUŞU, 1934.....	10
3. ŞEN ŞAPKADAN VAKKO'YA.....	16
4. HAZIR GİYİM'E ADIM	22
4.1. Beyoğlu'nda İlk Vakko Moda Mağazasının Açılması, 1962.....	25
4.2. Merter'de Vakko Fabrikasının Kurulması, 1968	30
4.3. Ankara ve İzmir'de Vakko Mağazalarının Açılması	34
4.4. Vakkorama Mağazasının İstanbul'da Açılması, 1982.....	39
II. BÖLÜM.....	41
5. VAKKO BUGÜN	41
5.1. Vakko Esenyurt Üretim Merkezi	41
5.2. Vakko Eşarp	45
5.3. Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu.....	49
5.4. Vakko Eşarp Koleksiyonundan Örnekler.....	54
5.5. Vakko Kadın ve Erkek Koleksiyonları	57
III. BÖLÜM	64

6. VAKKO MAĞAZALARI	64
6.1. Vakko Couture	67
6.2. Butik Vakko	68
6.3. Vakko Özel Dikim.....	70
6.4. Vakko Shoes&Bags.....	72
6.5. Vakko Wedding.....	73
6.6. Vakko Home.....	75
6.7. Vakko Cruise.....	78
6.8. Vakko Parfüm.....	80
6.9. Vakko Çikolata.....	82
7. VAKKO VE SANAT.....	83
8. VAKKO MODA MERKEZİ- NAKKAŞTEPE.....	89
9. SONUÇ	102
10. KAYNAKLAR	104

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. 28 Eylül 1925 Bursa’da Halkın Cumhuriyet Kasrının Önünde Toplanması	4
Şekil 2. 1 Eylül 1925 Kastamonu’da Şapka Devriminden Sonra Ata’yı Gazi Çiftliğinde Karşıllayanlar.....	4
Şekil 3. 1928 Çankaya’da Ata’ya Çiçek Sunan Genç Bir Kadın	5
Şekil 4. 6 Ağustos 1929 Ata’nın Haydarpaşa’da Halk Tarafından Karşılanması.....	5
Şekil 5. TBMM Bahçesi /Ankara/ 1925	7
Şekil 1.1. Vitali HAKKO	9
Şekil 2.1. Şen Şapka	10
Şekil 2.2. Şen Şapka Dükkanı	11
Şekil 2.3. Şen Şapka Dükkanında Bir Müşteri	12
Şekil 2.4. Albert HAKKO	13
Şekil 2.5. Şen Şapka Reklamı (11 Kasım 1942 Cumhuriyet Gazetesi).....	14
Şekil 2.6. Şen Şapka Reklamı (1944 Cumhuriyet Gazetesi)	14
Şekil 2.7. Şen Şapka Reklamı (6 Aralık 1946 Cumhuriyet Gazetesi).....	15
Şekil 3.1. Geçmiş Dönemlere Ait Vakko İmzalı Eşarp Örnekleri.....	16
Şekil 3.2. 1946 Yılına Ait Vakko İmzalı Eşarp.....	17
Şekil 3.3. Vakko Eşarp Reklamı (7 Temmuz 1947 Cumhuriyet Gazetesi)	18
Şekil 3.4. Vakko Eşarp Reklamı (10 Kasım 1947 Cumhuriyet Gazetesi).....	18
Şekil 3.5. Vakko Eşarp Reklamı (7 Aralık 1950 Milliyet Gazetesi)	19
Şekil 3.6. Vakko Eşarp Reklamı (5 Aralık 1951 Hürriyet Gazetesi)	19

Şekil 3.7.	Hakko Kardeşler Emprime Kumaşları Müşterilere Sunarken.....	20
Şekil 3.8.	Pierre Cardin Vakko Kurtuluş Fabrikasında Ülkesine İthal Edeceği Vakko Emprime Kumaşları İncelerken	21
Şekil 4.1.	Haute Couture'ün Demokratikleşmesi	23
Şekil 4.2.	Vakko Amblemi	24
Şekil 4.3.	50. Yılında Marka Kimliğini Yenileyen Vakko'nun Yeni Amblemi....	24
Şekil 4.1.1.	Beyoğlu Vakko Mağazası	25
Şekil 4.1.2.	Beyoğlu Vakko Mağazasının Açılışı.....	26
Şekil 4.1.3.	Beyoğlu Vakko Mağazasında Müşteriler (1964)	26
Şekil 4.1.4.	Vakko Reklamı (14 Temmuz 1963 Cumhuriyet Gazetesi).....	27
Şekil 4.1.5.	Vakko Reklamı (14 Kasım 1965 Hürriyet Gazetesi)	27
Şekil 4.1.6.	Vakko Reklamı (5 Mart 1964 Hürriyet Gazetesi).....	28
Şekil 4.1.7.	Vakko Reklamı (14 Kasım 1966 Milliyet Gazetesi).....	29
Şekil 4.1.8.	Vakko Reklamı (4 Haziran 1967 Milliyet Gazetesi).....	29
Şekil 4.2.1.	Vakko Merter Fabrikası.....	30
Şekil 4.2.2.	Vakko Merter Fabrikası.....	31
Şekil 4.2.3.	Vakko Merter Fabrikası.....	32
Şekil 4.2.4.	Vakko Merter Fabrikası.....	33
Şekil 4.3.1.	Vakko Ankara Mağazası	34
Şekil 4.3.2.	Vakko Ankara Mağazası	35
Şekil 4.3.3.	Vakko İzmir Mağazası	36
Şekil 4.3.4.	Anadolu Güneşi Koleksiyonundan, 1981	37
Şekil 4.3.5.	Anadolu Güneşi Koleksiyonu, 1981	38
Şekil 4.4.1.	Vakkorama	39
Şekil 4.4.2.	Vakko Dekor	40
Şekil 4.4.3.	Vakko Çikolata.....	40

Şekil 5.1.1.	Vakko Esenyurt Üretim Merkezi	42
Şekil 5.1.2.	Emprime Baskı Tezgâhı	43
Şekil 5.1.3.	Vakko Hazır Giyim Üretimi.....	44
Şekil 5.2.1.	Vakko Eşarp	45
Şekil 5.2.2.	Vakko Eşarp	46
Şekil 5.2.3.	A La Lyonnaise	48
Şekil 5.3.1.	Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu.....	49
Şekil 5.3.2.	Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu.....	50
Şekil 5.3.3.	Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu.....	51
Şekil 5.3.4.	Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu	52
Şekil 5.3.5.	Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu	52
Şekil 5.3.6.	Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu	53
Şekil 5.3.7.	Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu	53
Şekil 5.4.1.	Vakko Eşarp Koleksiyonu.....	54
Şekil 5.4.2.	Vakko Eşarp Koleksiyonu.....	55
Şekil 5.4.3.	Vakko Eşarp Koleksiyonu.....	56
Şekil 5.5.1.	Vakko 2014 İlkbahar/Yaz	57
Şekil 5.5.2.	Vakko 2014 İlkbahar/Yaz	58
Şekil 5.5.3.	Vakko 2011 İlkbahar/Yaz	59
Şekil 5.5.4.	Vakko 2010 İlkbahar/Yaz	60
Şekil 5.5.5.	Vakko 2009-2010 Sonbahar/Kış	60
Şekil 5.5.6.	Vakko 2009-2010 Sonbahar/Kış	61
Şekil 5.5.7.	Vakko 2008-2009 Sonbahar/Kış	61
Şekil 5.5.8.	Vakko 2008-2009 Sonbahar/Kış	62
Şekil 5.5.9.	Vakko 2008 İlkbahar/Yaz	62
Şekil 5.5.10.	Vakko 2008 İlkbahar/Yaz	63

Şekil 6.1.	Vakko Suadiye Mağazası	64
Şekil 6.2.	Vakko Nişantaşı Mağazası	65
Şekil 6.3.	Vakko İstinye Park Mağazası	66
Şekil 6.1.1.	Vakko Couture Mağazası	67
Şekil 6.2.1.	Butik Vakko Mağazası	68
Şekil 6.2.2.	Butik Vakko Mağazası	69
Şekil 6.3.1.	Vakko Özel Dikim.....	70
Şekil 6.3.2.	Vakko Özel Dikim.....	71
Şekil 6.4.1.	Vakko Shoes&Bags.....	72
Şekil 6.5.1.	Vakko Wedding.....	73
Şekil 6.5.2.	Vakko Suadiye Mağazası	74
Şekil 6.6.1.	Vakko Home.....	75
Şekil 6.6.2.	Vakko Perdelik ve Döşemelik Kumaşlar	76
Şekil 6.6.3.	Vakko Ev Aksesuarları.....	77
Şekil 6.7.1.	Vakko Cruise	78
Şekil 6.7.2.	Vakko Cruise	79
Şekil 6.8.1.	Katia	80
Şekil 6.8.2.	Piu Piu	81
Şekil 6.8.3.	V de Vakko.....	81
Şekil 6.9.1.	Vakko Çikolata.....	82
Şekil 7.1.	Altın Kaplamalı ve Mücevherli Bayram Tahtı	84
Şekil 7.2.	Altın Kaplamalı ve Mücevherli Bayram Tahtının Yeni Döşemesi	85
Şekil 7.3.	Vakko'nun Serfirâz İsimli Kabartma Karanfil Desenli Tafta Döşemelik Kumaşı	86
Şekil 7.4.	Vakko'nun Rumeli İsimli Çatma Döşemelik Kumaşı.....	87
Şekil 7.5.	Vakko'nun Revan İsimli Brokar Kumaşı.....	88

Şekil 8.1.	Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe.....	89
Şekil 8.2.	Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe.....	90
Şekil 8.3.	Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe.....	91
Şekil 8.4.	Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe.....	92
Şekil 8.5.	Vakko Merter Fabrikası.....	93
Şekil 8.6.	Vakko Merter Fabrikasından Sanat Eserlerin Taşınması.....	93
Şekil 8.7.	Vakko Moda Merkezinde Sanat Eserlerinin Bakımının Yapılması	94
Şekil 8.8.	Vakko Moda Merkezinde Sanat Eserlerinin Yerleştirilmesi.....	95
Şekil 8.9.	Vakko Moda Merkezinde Sanat Eserleri.....	96
Şekil 8.10.	Vitali Hakko Kreatif Endüstriler Kütüphanesi.....	97
Şekil 8.11.	Oditoryum	97
Şekil 8.12.	Hayatım Vakko Müzesi.....	98
Şekil 8.13.	Müzedede Sergilenen Vakko 50. Yıl Koleksiyonundan Gelinlik.....	99
Şekil 8.14.	Müzedede Sergilenen Vakko 50. Yıl Koleksiyonundan Bazı Giysiler...	100

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : İlknur BADEMCI
Anasanat Dalı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Programı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hülya TEZCAN
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2014

CUMHURİYET DÖNEMİNİN GELİŞİM SÜRECİNDE VAKKO’NUN YERİ VE ÖNEMİ

ÖZET

Atatürk’ün şapka ve kılık-kıyafet devrimlerini gerçekleştirmesiyle çağdaş uygarlık yolunda önemli adımlar atılmıştır. Cumhuriyet döneminde yapılan inkılapların etkisiyle 1934 yılında kadın şapkası üreterek doğan Vakko’nun, ardından eşarp ve hazır giyime başlamasıyla bugünkü temelleri atılmış olur. Moda ve sanatı ayrılmaz bir bütün olarak gören Vakko, kurulduğu günden beri hep sanatın içinde yer almış ve yaratıcı koleksiyonlarıyla buna destek vermiştir.

Bu çalışmada, Batı’ya yönelen genç bir cumhuriyetin çağdaşlaşma çabaları içinde doğan, gelişen ve günümüzde Türkiye’de çağdaş modanın öncüsü olan Vakko’nun, Şen Şapkadan Vakko’ya uzanan gelişim sürecine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Şapka, Eşarp, Moda, Sanat, Vakko.

GENERAL INFORMATION

Name and Surname : İlknur BADEMCİ
Field : Textile and Fashion Design
Program : Textile and Fashion Design
Supervisor : Doç. Dr. Hülya TEZCAN
Degree Awarded and Date : Master- June, 2014

THE IMPORTANCE AND SITUATION OF VAKKO DURING THE PROCESS OF TURKISH REPUBLIC

ABSTRACT

Atatürk's hat and dress reforms laid the foundations for contemporary Turkish civilization. During this period the 1934 reforms relating to women's hat production enabled the Vakko to develop its production further introducing scarves and pret-a-porter. Vakko from its inception supported its creative collections through its involvement with the arts.

In this study, it is argued that the young Turkish republics efforts towards westernisation placed Vakko in the vanguard of contemporary fashion. Vakko today is therefore able to extend its development from its origins in Şen Şapka to its contemporary international brand position.

Keywords: Republic, Hat, Scarf, Fashion, Art, Vakko.

GİRİŞ

Giyim-kuşam, bir toplumun içinde yaşadığı coğrafi koşulların, kültürel ve ekonomik özelliklerinin, sahip olduğu değer yargılarının, gelenek ve göreneklerinin en önemli ve doğal göstergelerinden biridir¹.

Orta Asya Türklerinin temel giyim unsurları; altta şalvar, üstte gömlek veya iç entarisi ve en üstte kaftan olarak görülür. Baş giyimi olarak sarık, ayak giyimi içinde uzun çizmeler veya mest-pabuç denilen ayakkabılar kullanılmıştır. Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türklerin yüzyıllar boyunca kıyafetlerinde büyük bir değişiklik gözlenmez. Anadolu Selçuklu Devleti ve Beylikler dönemleri giyimi, Anadolu'nun değişken hava koşullarına uyum sağlayacak şekilde olup, temelde Anadolu öncesi etkiler taşıyan, genellikle yün, keçe, pamuk ve ipekten yapılmış ve gelişmiş dokuma sanatının ürünleri olan giysilerden oluşmaktaydı. Bol paçalı ve süslü şalvarlar giyen Anadolu Selçuklu kadını, başına hotoz, takke ve üsküf denilen başlıklar takmakta, başlıkların üzerine ise omuzlarına kadar inen, tülbent ya da ipekli kumaştan yapılmış, örtü örtülmekteydi. Erkek kıyafetleri de gene aynı sadelik içinde şalvar, gömlek, üst kaftanından oluşurdu. Osmanlı Devleti'nde giyim-kuşamda Selçuklu geleneği devam etmiş, giyimin ana parçaları aynı kalmasına karşın aksesuarda biraz daha çeşit, kullanılan malzemede daha ağır kumaşlar ve baş giyiminde yeni ve gösterişli denemeler yapılmıştır.

Osmanlı kıyafetlerinde değişim 17. yüzyıldan itibaren Batı etkilerinin girmeye başlamasıyla gözlenir. Giyimde görülen esas değişiklikler 19. yüzyılda Batı'ya açılışın devlet politikası olarak resmen ilan edildiği Tanzimat'la (1839) beraber yaygınlaşır. Bu süre II. Mahmud'un 1826'da Yeniçeri Ocağı'nı kaldırıp, yerine yeni bir askeri teşkilat olan Asakir-i Mansure-i Muhammediye'yi kurmasıyla başlar². Yeni ordunun askeri donanımından kıyafetine kadar her şeyi Batı tarzında düzenlenmiştir. Ordunun kıyafetinin Batılılaşması, sultanların da Batılı komutanlar gibi üniformalar giymesini gerektirmiştir. II. Mahmud saray ve devlet örgütünde de

¹ Necdet Aysal, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Giyim ve Kuşamda Çağdaşlaşma Hareketleri, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S. 22, Bahar 2011, s. 3-32.

² Mubahat Kütükoğlu, *Asakir-i Mansûre-i Muhammediye Kıyafeti ve Malzemesinin Temini Meselesi*, Atatürk'e Armağan, İstanbul 1981, s. 519-605.

köklü değişiklikler yapmış ve baş giyimi olarak fes kullanılmıştır. Kadın kıyafetlerinde Batılılaşma, erkek kıyafetlerinden daha yavaş olmuştur. Kadın kıyafetlerinin tamamen Batılı görünüm kazanması ise 1875'ten sonraya rastlar. 1850 yıllarından sonra kadın kıyafetlerinde bir geçiş dönemi gözlenir. Şalvarların üzerine giyilen bürümcük gömleklerin yerini vücuda oturan, balenlerle dik duran, pililerle süslü, bele kadar uzunlukta kısa ceketler kullanılmıştır. Bu şalvar ve kısa ceketten oluşan takımın üzerine uzun ve bol üç etek kaftanlar giyilirdi ki; ön açıklığı süsleyen bütün harçlar Batıdan gelen dantel ve oyalarla süslenirdi. Kadın kıyafetlerinin uzun etek ve ceketten oluşan iki parçalı Batı kıyafetlerine dönüşmesi ise 1875'ten sonraya rastlar. Bu tarihten ve sonrasına ait Topkapı Sarayı arşivinde bulunduğunu öğrendiğimiz yedi model sayfası bunu göstermektedir³. Kadınların sokak kıyafeti olan feraceler yeşil, mavi, mor ve menekşenin parlak tonlarında seçilen renkleriyle ve bahriye yaka tarzında ki kesimleri ile karakteristikti. Osmanlı elit kadınları bu yaka boyunu yeterli bulmayıp arkadan topuğa kadar inerek ikinci bir etek haline alana kadar uzatmışlardır. Şiirlere konu olan feraceli şuh kadınlar beyaz, şeffaf, başı ve yüzü ayrı ayrı örten iki parçalı yaşmak, dantelli şemsiye ve uzun dantel eldivenleriyle akıllarda yer etmişlerdir⁴. Erkekler arasında moda olan baş giyimi fes ile takım elbiselerin üniforma haline gelmesi 19.yüzyıl sonlarında çekilen fotoğraflarda görülebilmektedir. Ayak giyimi de sert ve kalıplı kundura denilen çizme ve botlara dönüşmüştür. Cumhuriyet dönemine kadar kadın ve erkek giyimine bu görüntü hâkim olmuştur.

1923'te yüce Atatürk'ün önderliğinde Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasıyla, çağdaşlaşma yolunda önemli adımlar atılmıştır. Çağdaş giyim- kuşam uygar ulusların doğal simgeleridir. Cumhuriyet'in ilanından önce giyim – kuşam ve başlıkla ilgili birçok reform girişimleri yapılmış ancak eski ile yeninin bir arada kullanılmasıyla Türk halkı çağdaş bir görünüme kavuşmamıştır. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen inkılaplarla çağdaşlaşmaya yönelik önemli adımlar atılmış, 1925'te Şapka inkılabı ve 1934'te Kılık- Kıyafet inkılaplarıyla Türk toplumunun çağdaş bir görünüme kavuşması amaçlanmıştır.

Şapka inkılabının ilk günlerinde Mustafa Kemal Atatürk “ Efendiler, Türkiye Cumhuriyetini tesis eden Türk halkı, medenidir. Tarihte medenidir, hakikatte

³ Hülya Tezcan, Batılılaşma Döneminde Saray Kadınının Modası, İstanbul: *P Dergisi*, S. 12 (98-99), s. 82-87.

⁴ Hülya Tezcan, Osmanlı Modası, İstanbul: *Yapı Kredi Yayınları*, 2010, s. 319-329.

medenidir. Fakat ben sizin öz kardeşiniz, arkadaşınız, babanız gibi söylüyorum, medeniyim diyen Türkiye Cumhuriyeti halkı, fikriyle medeni olduğunu ispat ve izhar etmek mecburiyetindedir. Medeniyim diyen Türkiye Cumhuriyeti halkı aile hayatıyla, yaşayış tarzıyla medeni olduğunu göstermek mecburiyetindedir. Velhasıl medeniyim diyen, Türkiye'nin hakikaten medeni olan halkı başından aşağı dış görünüşüyle dahi medeni ve mütakâmil insanlar olduğunu fiilen göstermeye mecburdurlar... Medeni ve beynelmilel kıyafet bizim için çok cevherli, milletimiz için layık bir kıyafettir. Onu giyeceğiz. Ayakta iskarpin veya fotin, bacakta pantolon, yelek, gömlek, kravat, caket, yakalık ve tabii ki bunları tamamlamak üzere başta şapka. Bunu çok açık söylemek isterim. Bu serpuşun ismine şapka denir. Redingot gibi, bonjur gibi, smokin gibi, frak gibi işte şapkamız!⁵ Buna caiz değildir, diyenler vardır. Onlara diyeyim ki çok gafilsiniz ve çok cahilsiniz. Onlara sormak isterim. Yunan serpuşu olan fesi giymek caiz olur da şapkayı giymek niye olmaz⁶...” şeklinde ifade etmiştir.

Şapka giyip giymemek konusunda uzun tartışmalar yapılmış, bu tartışmalara 10 Ekim de Balıkesir Akhisar da bir konuşma yapan Mustafa Kemal Atatürk bu konuda ki kesin tavrını şu sözlerle ifade etmiştir: “ Şapka giymeyelim gibi sözler manasızdır. Şapka da giyeceğiz. Batının her türlü asar-i medeniyetini de alacağız. Efendiler, medeni olmayan insanlar her zaman medeni olanların ayakları altında kalmaya mahkûmdur⁷.”

Atatürk 28 Eylül 1925'te Bursa da ki konuşmasında ; “ Arkadaşlar! Bir zamanlar bu milletin başına fes giydirebilmek için şeyhülislamla tebdil olundu. Fetvalar çıkarıldı. Sevindirici bir husustur ki bugün milletimiz böyle hissiz, manasız, mantıksız, vasıtaların hiçbirine ilgi duymuyor. Bu gibi delaletlere ihtiyaç göstermiyor. Bizim delaletimiz ise milletimizden aldığımız ilhamdan başka bir şey değildir ve olamaz. Muhterem Bursalılar, samimiyetle, katiyetle ifade etmek isterim ki, hep beraber takip ettiğimiz yol doğrudur. Bu yol bizi saadete ulaştıracaktır⁸.”

⁵ Bernard Lewis ve Halil İnalçık, *Kemal Atatürk Değişim ve Uluslaşma Süreci*, Milano: Ertuğ& Kocabıyık Yayını, 1998, s. 93.

⁶ Şaziye Karlıklı ve Defne Tozan, *Cumhuriyet Kıyafetleri*, İstanbul: GSD Holding 1998, s. 22.

⁷ Karlıklı ve Tozan, s. 32.

⁸ Lewis ve İnalçık, s. 97.

Şekil 1. 28 Eylül 1925 Halkın Bursa'da Cumhuriyet Kasrının Önünde Toplanması
(Kaynak: Lewis ve İnalçık, 1998: 96-97)

Şekil 2. 1 Eylül 1925 Kastamonu'da Şapka Devriminden Sonra Ata'yı Gazi
Çiftliğinde Karşıllayanlar

(Kaynak: Şahin, 2005: 41)

Şapka kanunuyla kadınlar ve erkekler için bir geçiş dönemi başlamış. Değişime uyum sağlayan bir kısım elit sınıfa mensup kadın Avrupai kıyafetler giymeye başlamış, çarşaflarını, peçelerini çıkarıp modern bir kimliğe bürünmüş ve

erkeklerde de fesin yerini şapkalar almaya başlamıştır. Bu sayede kadın ve erkeğin konumu çağdaş bir noktaya ulaşmıştır. Böylelikle Genç Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte birçok alanda olduğu gibi giyim-kuşamda da eski dönem kapanmış ve yeni bir dönem başlamıştır.

Şekil 3. 1928 Çankaya’da Ata’ya Çiçek Sunan Genç Bir Kadın

(Kaynak: Şahin, 2005: 45)

Şekil 4. 6 Ağustos 1929 Ata’nın Haydarpaşa’da Halk Tarafından Karşılması

(Kaynak: Şahin, 2005: 42)

Şapka ve kılık- kıyafet inkılablarıyla giyim-kuşamda önemli değişikliklerin yaşanmasıyla, Batı tarzı giyim-kuşam ve aksesuarları Türk toplumsal hayatını etkisi altına almaya başlamıştır. Şapka inkılabının kabul görmesiyle özellikle büyük şehirlerde şapkaya olan ilgi artmış; ancak yine de sarık, fes, peçe kullanımı bazı kesimlerde devam etmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında şapka inkılabıyla özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde şapka üretimi önem kazanmıştır. Özellikle İstanbul- Beyoğlu'nda yerli terziler, mağazalar ve Avrupa modasını Türkiye'ye taşıyan Batılı terziler, Batı modasını sunan lüks mağazalar, kumaşçılar, gömlekçiler, şapkacılar, kuaförler, ayakkabıcılar önemli yer tutmaktadır. Bu konuda Hülya Tezcan şunu söylemektedir: “Saray mensuplarının, hanedanın, üst düzey devlet görevlilerinin, zengin beylerin, İstanbul'da yaşayan yabancı elçilik mensuplarının, bankacıların giydikleri Batılı tarzdaki sivil kıyafetlerde yerli terzilerin moda ayak uydurmaları zordu. Bedenleri telalarla kalıplanmış ceketler, sert kol kapakları ve dik yakalar, apoletler yerli terzilere yabancıydı. Gerekli malzeme yurtiçinde bulunmadığı gibi, yeni kesimler ve dikiş teknikleri onlara yabancıydı. Bu sebeple bu açığı kapatacak yabancı modelist ve stilistlerle malzemeyi de temin edecek tüccar terziler, oldukça kârlı ve boş olan bu pazarı kısa sürede doldurdu. Yabancıların Pera dedikleri Beyoğlu'nda 1830'lardan sonra görülmeye başlayan atölyeler 1839'da Tanzimat'ın ilanından sonra birbiri ardına açıldı ve Beyoğlu'nu adeta küçük bir Avrupa kentine döndürdüler. Terzi atölyelerinin yanı sıra Batılı yaşam tarzının uygulanmasına yönelik Avrupa mallarını satan lüks mağazalar, bonmarşeler, gömlekçiler, ayakkabıcılar, fotoğrafçılar, kuaförler, lüks pastaneler de Pera'yı doldurdu. Pera'da zaten Türk, Rum, Ermeni, Yahudi tacirlerin oluşturduğu canlı bir Pazar vardı. Yeni mağazaların açılması bölgeyi şenlendirdi ve zengin beylerle hanımların uğrak yeri haline getirdi⁹.” Pera'nın Cumhuriyet döneminde de devam eden bu canlılığı yerli girişimcilere de örnek oldu ve malzeme temini konusunda onları cesaretlendirdi.

Ünlü terzilerin ve mağazaların yanı sıra şapka devriminin ilanıyla şapkanın önemi artınca birçok girişimciye de şapka üretimi için zemin hazırlanmıştır. Bu girişimcilerden biri bugünün öncü moda markası olan Vakko'nun kurucusu Vitali Hakko'dur. O dönemde bu devrimden yola çıkarak kadınların giyebileceği şapkaya

⁹ Hülya Tezcan, *Sarayın Terzisi: M. Palma- D. Lena- P. Parma*, İstanbul: Sadberk Hanım Müzesi Yayınları, 2008, s. 38-39.

duyulan ihtiyacı değerlendiren Hakko, Şapka ¼reterek 1934 yılında kurduğu Şen Őapkayla bug¼nk¼ Vakko'nun temellerini atmıştır.

Atat¼rk'¼n Őapka ve kılık-kıyafet inkılaplarını gerćekleŐtirmesi “Genć Cumhuriyetin ilk kuŐaęındaki Vakko'nun” doęmasında en etkili nedendir. Vitali Hakko, kaleme aldığı *Hayatım Vakko* adlı kitabında firmanın doęuşunu Őu c¼mleyle ifade etmiŐtir: “Biz Vakko olarak, varoluŐumuzu Mustafa Kemal Atat¼rk'¼n BatılılaŐma s¼reci ićinde yer alan kıyafet devrimlerine borćluyuz.”

Őekil 5. TBMM Bahćesi /Ankara/ 1925

(Kaynak: ¼zdemir, 2009: 39)

I. BÖLÜM

1. VİTALİ HAKKO'NUN HAYATI

Vitali Hakko, 1913 yılında İstanbul Yedikule'de dünyaya gelir. Çocukluğu da İstanbul'un bu eski semtinde geçer. Vakko'nun kurucusu Vitali Hakko ilk iş hayatına 13 yaşında, o dönemde İstanbul'un en önemli ticaret semtlerinden biri olan Mahmutpaşa'da kumaş satan Spiros adlı bir tuhafiyecinin yanında çırak olarak başlar. Kısa bir süre sonra bu mağazadan Kapalıçarşı'daki Kupidis mağazasına tezgâhtar olarak geçer. Sadece kumaş satmakla kalmaz, Kupidis mağazası dâhil, çarşıdaki diğer esnafın mağaza vitrinlerini yapmaya başlar ve Kapalıçarşı'da yılda bir kez yapılan vitrin yarışmasında da hazırladığı bir vitrinle ilk ödülünü alır¹⁰. Vitali Hakko zeki, aktif, çalışkan ve girişimci kişiliğini küçük yaşta girdiği iş hayatında kazandığı geniş bir tecrübeyle besleyerek geliştirmiştir. Onun yaratıcılığını bugün Vakko'nun üretim merkezlerinde asılı sloganlarından anlıyoruz. Yeri geldikçe anlatacağımız bu sloganlarla Vakko'nun hedefleri belirlenmiş ve çalışanlar motive edilmiştir.

Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Şapka ve Kılık-Kıyafet Devrimini gerçekleştirmesi ile Vitali Hakko'nun geleceğinin ve Türk hazır giyim endüstrisinin temellerini oluşturur. Şapka devriminin ilk günlerinde Hakko, kendine ait ilk kadın şapkası satan Şen Şapkayı 1934 yılında Sultan Hamam'da açar ve Vakko'nun temelleri de Şen Şapka ile atılmış olur. Şen Şapka üretimine kadın eşarbını da katarak ticari hayatını sürdürür. Bu ilk eşarplar Şen Şapka ismiyle satışa sunulmuştur ki; Vakko Moda Merkezi -Nakkaştepe müzesinde sergilenen Missouri Zırhlısının Amerikalı komutanına hediye edilmek için hazırlanmış 1946 yılına ait eşarp üzerinde Şen Şapka ismi görülmektedir. Daha sonra Vitali Hakko bugünkü Vakko markasının adını Vitali'nin V'sini, Albert'in A'sını soyadları Hakko ile birleştirip Vakko markası olarak belirlemiştir. Henüz amblem görülmez, eşarpların kenarına yazıyla Vakko yazılıdır.

¹⁰ http://tr.wikipedia.org/wiki/Vitali_Hakko, (Erişim Tarihi: 10 Şubat 2014).

İlk Vakko imzalı eşarp 1938 yılında üretilir. Emprime eşarplar ve ardından yerli ipeklilerden emprime kumaşlar üretilir. Vitali Hakko'nun o yıllarda yurtdışına yaptığı seyahatler ona Avrupa moda endüstrisinden pek çok kişiyle tanışma ve iş yapma olanağını da sağlar. 1962 yılında hazır giyime geçmeye karar veren Hakko ilk hazır giyim mağazasını, İstanbul'un o dönemdeki moda merkezi Beyoğlu'nda açar ve Türkiye modern mağazacılık anlayışıyla tanışır. 1968'de Merter'de kurduğu fabrika, başkent Ankara (1973) ve ardından İzmir'de (1979) açtığı mağazaları ayakta tutar. Vakko Ankara ve İzmir mağazalarının açılışını takip eden yıllarda mağazalar, butikler, bayilikler açılmıştır. Bu mağazalar bugünde kadın, erkek, çocuk hazır giyimi ve aksesuarlarıyla moda katkıda bulunmaya devam etmektedir.

1934 yılında, Vitali Hakko'nun "*Şen Şapka*" adlı dükkânı ile yola çıkan Vakko, bugün moda dünyasının önemli temsilcilerinden biridir.

Şekil 1.1. Vitali HAKKO

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

2. ŞEN ŞAPKA'NIN KURULUŞU, 1934

1930'lu yılların başında “Şen Şapka” Vitali Hakko ve eniŐtesi Rafael Elhadeğ tarafından temelleri atılır. 1934'te kurumsallaŐan Şen Şapka'ya 1937 yılında kardeŐ Albert Hakko katılır. Böylece Tőrkiye'nin őncő moda merkezi olan Vakko'nun kuruluş sőruci tamamlanır.

Vitali Hakko Şen Şapka'yı Şu sloganla ifade eder: “Giyim kuşam, bir renktir, bir Őenliktir. Bu nedenle de bizim Şapkamız “ Şen Şapka” dır.”

Şekil 2.1. Şen Şapka

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 2.2. Şen Şapka Dükkanı

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen şapka ve kılık-kıyafet inkılabları, büyük şehirlerde halkın büyük katılımıyla devam etmiş ve Şen Şapka'nın gördüğü ilgi günden güne artmıştır.

Böylece kadın şapkasını yaygınlaştıran, bir ihtiyaç haline dönüştürüp Türkiye'nin büyük şehirlerinde moda durumuna getiren “Şen Şapka” olmuştur¹¹.

¹¹ Vitali Hakko, *Hayatım Vakko*, (4. Baskı), İstanbul: Vakko Yayınları, 2012, s. 69.

Hakko: “1934 yıllarının Türkiye’inde kadına şapka giydirmek ve bunu bir moda haline getirip yaygınlaştırmak ne demek, bilen bilir. Bilmeyen ise, bugün yaşadıklarına bakıp, elli yıl öncesinin İstanbul’unu düşünsün¹².” şeklinde ifade etmektedir.

Şen Şapka o dönemin Türk kadınlarına günün en moda şapkalarını üretip sunarak, giysi devriminin ve çağdaş Türk kadınının simgelerinden biri olmuştur¹³.

Şekil 2.3. Şen Şapka Dükkanında Bir Müşteri

(Kaynak: Vakko Arşiv)

¹² Hakko, s. 69.

¹³ *İlk 50 Yıl Vakko*, İstanbul: Vakko Yayınları, 1988.

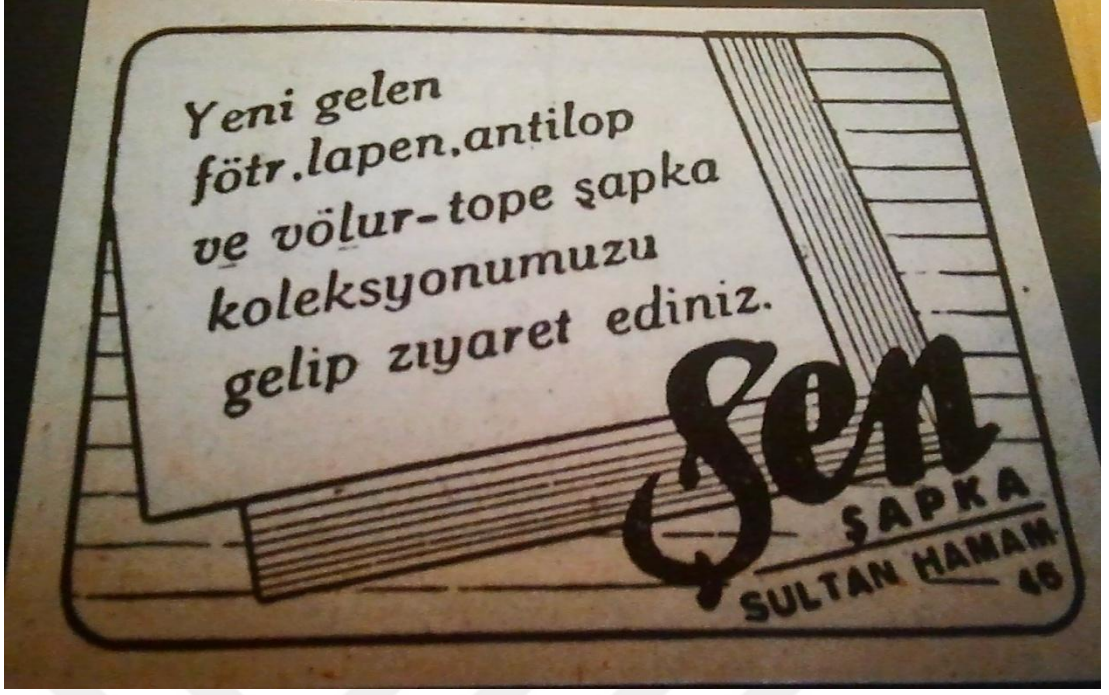
Yeni bir Türkiye yaratma ve Türk toplumunu çağdaşlaştırma çabaları içinde, Türk kadınına verilen önem ve öncelik Atatürk'ün dehasının, engin ileri görüşünün bir örneğidir. Vakko'nun kurucularının, o günlerin genç iki kardeşinin ilk esin kaynağını oluşturan Türk Kadın'ına ve kadının toplumsal yaşam içinde kendine yakışan yeri almasına verilen bu önem olmuştur¹⁴.

Şekil 2.4. Albert HAKKO

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

¹⁴ *İlk 50 Yıl Vakko*, 1988.

Şekil 2.5. Şen Şapka Reklamı (11 Kasım 1942 Cumhuriyet Gazetesi)

(Kaynak: 40'lı Yıllar Basımında Vakko)

Şekil 2.6. Şen Şapka Reklamı (1944 Cumhuriyet Gazetesi)

(Kaynak: 40'lı Yıllar Basımında Vakko)

9 Aralık 1946

"Tek Fiat" şapka modellerinin resmi geçidi!

Paris, Milano ve New York'taki en büyük modistlerin ünlüleri tarafından tasarlanan bu şapka modelleri, şapka ve aksesuar sektöründe bir devrim yaratmıştır. Bu şapka modelleri, sadece bir şapka değil, aynı zamanda bir aksesuar olarak da kullanılabilir. Her biri farklı bir tarzı temsil eder ve her biri için bir fiyat listesi sunulmuştur. Bu şapka modelleri, sadece bir şapka değil, aynı zamanda bir aksesuar olarak da kullanılabilir. Her biri farklı bir tarzı temsil eder ve her biri için bir fiyat listesi sunulmuştur.

TEK FIAT :
17 50

Sen Şapka
SULTANHAMAM
YENİ CAMİ 42

1946

Şekil 2.7. Şen Şapka Reklamı (6 Aralık 1946 Cumhuriyet Gazetesi)

(Kaynak: 40'lı Yıllar Basımında Vakko)

3. ŞEN ŞAPKA'DAN VAKKO'YA

Savaş ve yokluk yıllarında üretimi her geçen gün zorlaşan ve kullanım alanı giderek daralan Őapkaların devri çabuk geçer. Kadınların başını örtecek bir başka zarif aksesuar arayışına giren Vitali Hakko, Avrupa'da birçok örneğini gördüğü alafranga eşarpların, kendi ülkesinde de Őapkaların yerini alacağını sezinlemekte gecikmez. Şen Şapka dönemini kapatıp, 1938 yılında, Vitali'nin V'sini, kardeşi Albert'in A'sını alıp soyadları ile birleştirerek, Vakko adını verdiği markasını kurar.

1938 yılında Şen Şapka'nın ismi Vakko olarak değiştirilir. Aynı yıl en iyi kalite yerli ipeği, pamuk ve yönünü kullanarak son moda eşarpların emprimeleri fason olarak dışarıda yapılmaktadır. Gördüğü ilgi zerine Vakko, 1948 yılında Kurtuluşta kurduğu ilk atölyesinde eşarplarını kendisi üretmeye başlar. Bu eşarplar, en iyisini isteyen müşteriler için en iyisini üretme kararlılığındaki Vakko imajının o günlerde atılan temelleri olur.

Şekil 3.1. Geçmiş Dönemlere Ait Vakko İmzalı Eşarp rnekleri

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

A.B.D donanmasının o dönemde en büyük savaş gemisi olma özelliğini taşıyan Missouri Zırhlısı'nın 5 Nisan 1946 sabahı İstanbul limanını ziyaretinin resmi sebebi, 11 Kasım 1944'te vefat eden Türkiye Washinton Büyükelçisi Mehmet Münir Ertegün'ün naaşını İstanbul'a getirmektir. Missouri Zırhlısı'nın Amerikalı komutanına hediye edilmek üzere hazırlanmış eşarp Vakko imzasını taşımaktadır¹⁵.

Şekil 3.2. 1946 Yılına Ait Vakko İmzalı Eşarp

(Kaynak: Vakko Eşarp Dün , Bugün, Yarın..., 2013)

¹⁵ Vakko Eşarp Dün, Bugün, Yarın..., İstanbul: Vakko Yayınları, 2013.

Şekil 3.3. Vakko Eşarp Reklamı (7 Temmuz 1947 Cumhuriyet Gazetesi)

(Kaynak: 40'lı Yıllar Basımında Vakko)

Şekil 3.4. Vakko Eşarp Reklamı (10 Kasım 1947 Cumhuriyet Gazetesi)

(Kaynak: 40'lı Yıllar Basımında Vakko)

Şekil 3.5. Vakko Eşarp Reklamı (7 Aralık 1950 Milliyet Gazetesi)

(Kaynak: 50'li Yıllar Basımında Vakko)

Şekil 3.6. Vakko Eşarp Reklamı (5 Aralık 1951 Hürriyet Gazetesi)

(Kaynak: 50'li Yıllar Basımında Vakko)

Vakko eşarplarının Türkiye'nin her yerinde beğenilmesi Vakko'yu genişlemeye ikna eder. Vakko markalı eşarpların gördüğü ilgi gün geçtikçe artmaktadır¹⁶. Vakko'nun ilk gerçek üretim fabrikası olan Kurtuluşta ki emprime baskı atölyesinde eşarpların yanı sıra ilk yerli ipekli emprime kumaşları burada üretilmiştir.

Şekil 3.7. Hakko Kardeşler Emprime Kumaşları Müşterilere Sunarken

(Kaynak: Vakko Arşiv)

¹⁶ Vakko kurumsal kitap, “*Her ülkenin övünç duyduğu markaları vardır...*” s. 11.

Şekil 3.8. Pierre Cardin Vakko Kurtuluş Fabrikasında Ülkesine İthal Edeceği Vakko Emprime Kumaşları İncelerken

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

4. HAZIR GIYİM'E ADIM

Beyoğlu'nda ilk mağazalarını açtıklarında, mağazada çok dar sınırlar içinde hazır giyim üretimi yapan daireler vardı. Mağazada satılan ürünlerin bir bölümü dışarıda fason olarak ve diğer bir bölümü de mağaza içinde üretiliyordu. Vakko eşarpları çok seviliyordu. Ancak emprimelerin satışı gün geçtikçe azalıyor. Bunun nedeni de Avrupa'da "haute-couture" (kişiyeye özel tasarım) yerini "pret-a-porter" (hazır giyim) almasıdır¹⁷. Çünkü, "çalışan kadınların, terziye gidip, model seçmeye, sonra kumaş almaya ve prova için zamanları olmadığını" söyleyen Hakko, bu görüşünü değerlendirerek hazır giyime adım atmıştır.

Hakko : " Bir zamanlar şapka, sonra eşarp, sonra giysileri için emprime sunduğumuz bu hanımlara şimdi hazır giyim, rop, etek, tayyör sunmamız gerekiyordu. Ve bunu günün moda çizgisinde gerçekleştirmemiz gerekiyordu. Böylece giyim kuşamda Batı modasını Türkiye'de Vakko üretime sokmuş oluyordu¹⁸." şeklinde ifade etmektedir.

Günün modasına adım adım izleyen Vakko, yılda iki kez moda alanındaki bu yenilikleri uygulayıp gerçekleştirmeyi başarmıştır. Vakko bugün birçok alanda olduğu gibi bu alanda da öncü olmuştur. Kadın, erkek, çocuk hazır giyiminde butik anlamda ilk girişimi ve üretimi yapan Vakko'dur. Hazır giyimin bir "anti-mode"(moda karşıtı) olmadığını, kumaş seçmeden, terziye gitmeden de günün moda çizgisinde giyilebileceğini önce kadınlara, sonra erkeklere Vakko göstermiştir¹⁹.

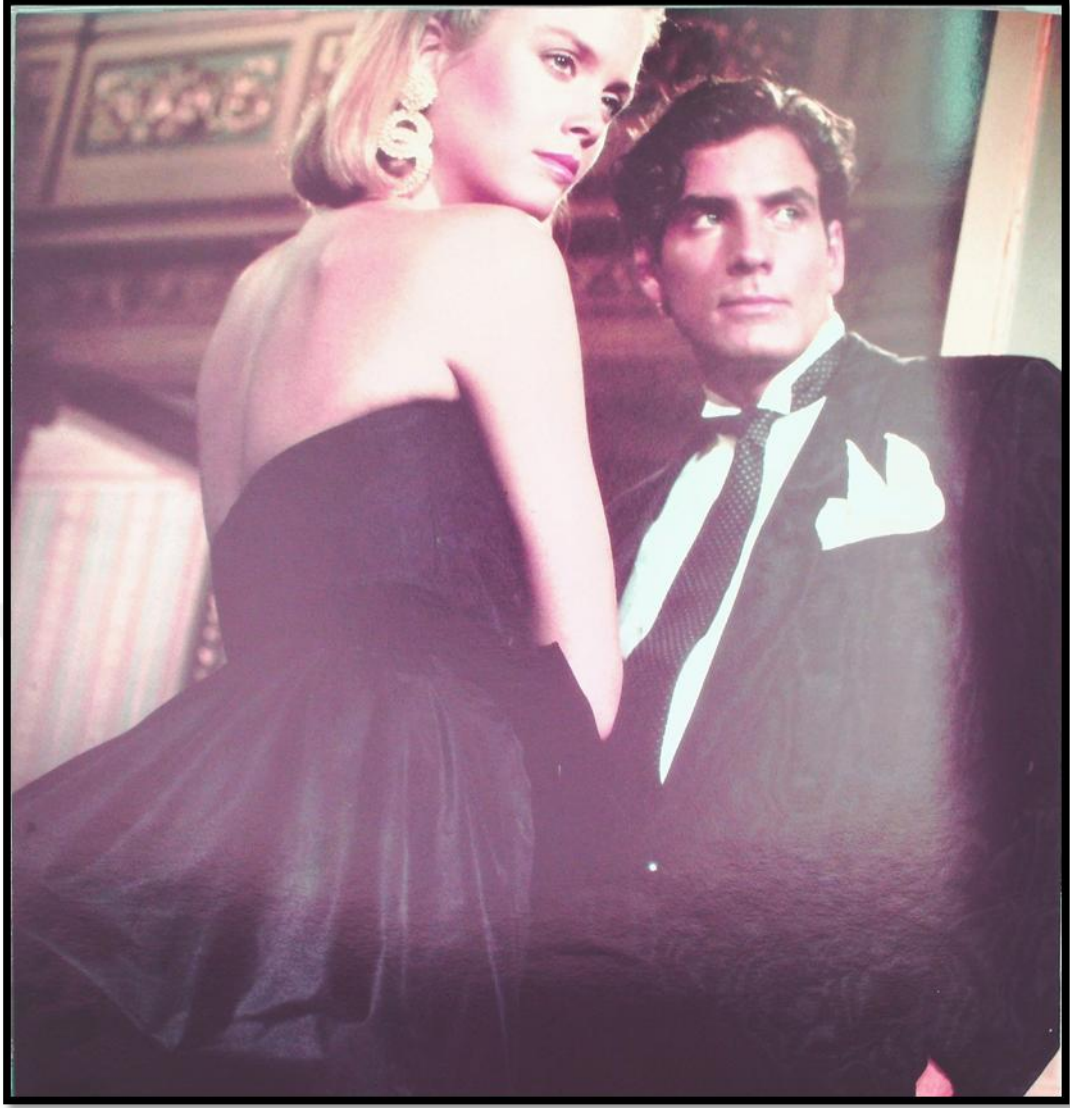
Hazır giyim modanın sırları, benzer modellerden büyük miktarlarda toplu üretim yapmak değil, sınırlı üretimle günün tarzını yakalamaktır. Başka deyişle haute couture'un demokratikleşmesidir. Bir moda üreticisi olarak Vakko'nun öncelikli hedefi bu olmuştur. Bugün evrensel olarak kabul gören birçok olguyu, erken benimsemek konusunda Vakko pek çok ülkenin ve modaevinin önünde yer almıştır²⁰.

¹⁷ Hakko, s. 144.

¹⁸ Hakko, s. 146.

¹⁹ Hakko, s. 145.

²⁰ Vakko kurumsal kitap, s.12.

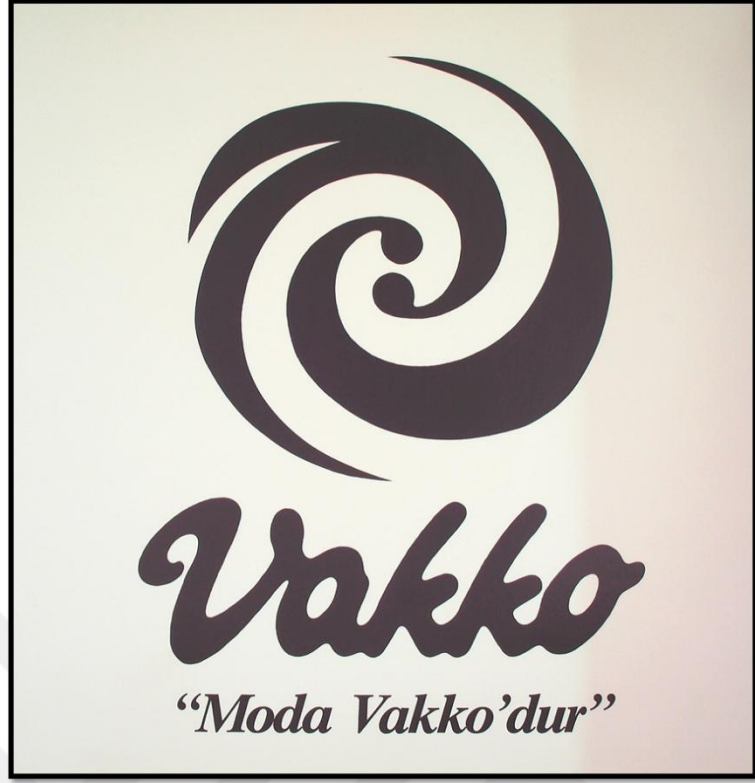
Şekil 4.1. Haute Couture'ün Demokratikleşmesi

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Vakko, hazır giyim alanına girdiği günlerde bir yarışma ile ilk amblemini belirler. Bu sembol daha sonra Vakko'nun "Moda Vakko'dur" sloganıyla da bütünleşir. "Her şık beş kadından dördünün eşarbi Vakko'dur." sloganının yerini alır²¹. Böylece, "Moda Vakko'dur" sloganın da tanımladığı gibi Vakko, moda ve hazır giyim sektörünün liderliğini, bir öncü konumun getirdiği sorumlulukların bilinciyle birlikte üstlenmiştir²².

²¹ İlk 50 Yıl Vakko, 1988.

²² Vakko kurumsal kitap, s. 12.

Şekil 4.2. Vakko'nun İlk Amblemi

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

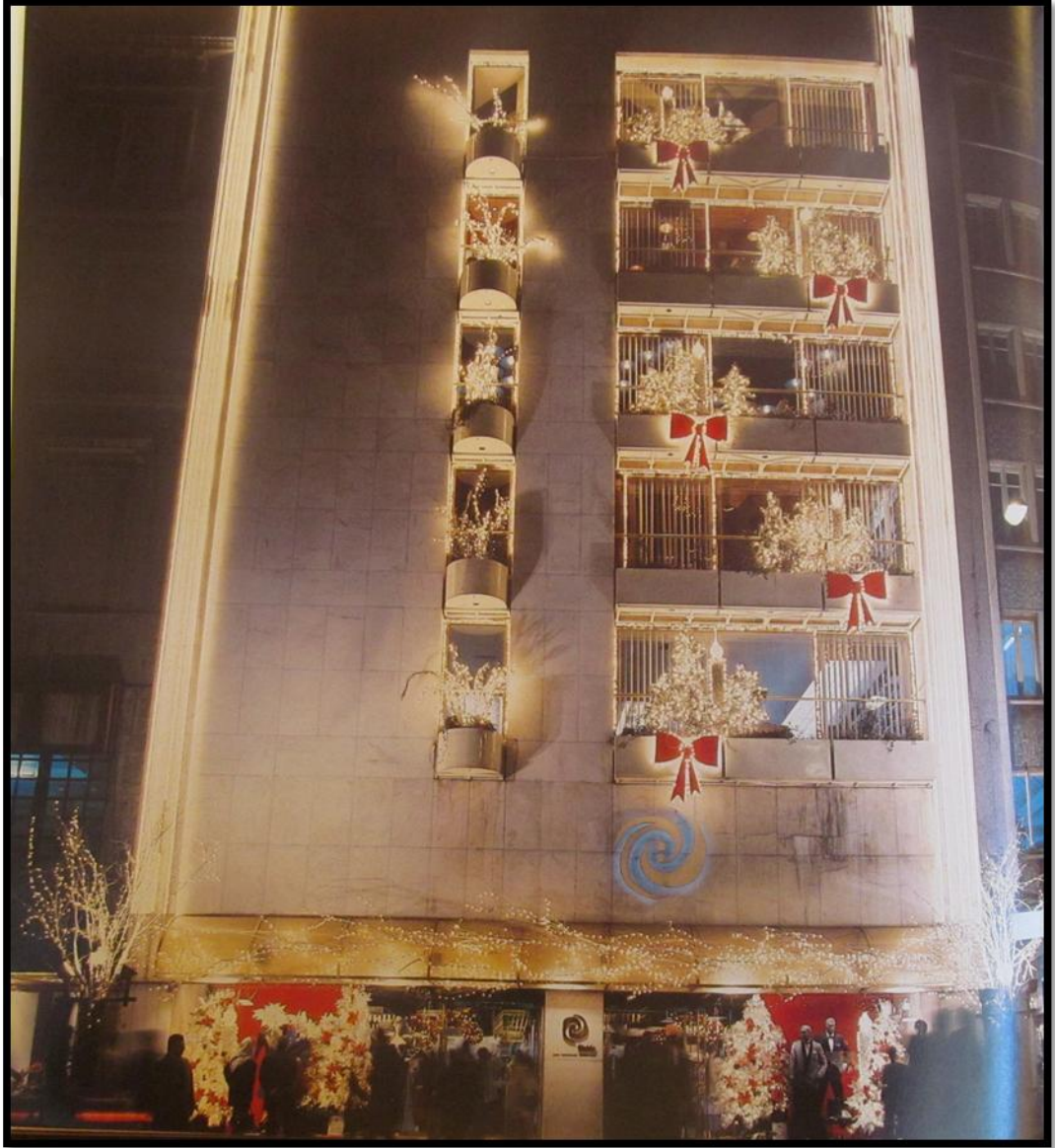
Şekil 4.3. 50. Yılında Marka Kimliğini Yenileyen Vakko'nun Yeni Amblemi

(Kaynak: Vakko Arşiv)

4.1. Beyoğlu'nda İlk Vakko Moda Mağazasının Açılması, 1962

Vakko, modern mağazacılık anlayışının benimsendiği ilk Vakko moda mağazasını 1962'de Beyoğlu'nda açmıştır.

Vakko Beyoğlu, o güne kadar açılan en büyük mağaza olmakla kalmaz, yeni bir konsept olan üst kalite ve lüks giyim müşteri hizmetinin de öncülüğünü yapar. Burada müşteriler ilk kez pazarlıksız satış, düzenli indirimli satış, satılan malın değiştirilmesi, geri alınması gibi çağdaş uygulamalarla tanışır²³.

Şekil 4.1.1. Vakko Beyoğlu Mağazası

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

²³ Vakko kurumsal kitap, s.12.

Şekil 4.1.2. Vakko Beyoğlu Mağazasının Açılışı

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 4.1.3. Vakko Beyoğlu Mağazasında Müşteriler (1964)

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 4.1.4. Vakko Reklamı (14 Temmuz 1963 Cumhuriyet Gazetesi)

(Kaynak: 60'lı Yıllar Basımında Vakko)

Şekil 4.1.5. Vakko Reklamı (14 Kasım 1965 Hürriyet Gazetesi)

(Kaynak: 60'lı Yıllar Basımında Vakko)

Vakko

**1964
BAHAR
VE
YAZ
KOLEKSİYONU**

Kıyafet ve aksesuarlar için
modelleri yaratmış ve yapılmış
çok sayıda koleksiyonla Vakko'nun bu yıl
yayınlanan giyim serisi ve aksesuar
koleksiyonları bu sezonun en önemli
özelliklerini taşıyor. VAKKO'nun 1964
bahar ve yaz koleksiyonları hakkında
prof. Dr. Aygün

Vakko *Accessories*

KIZ VE ERKEK ÇOCUK DAİRESİNDE	4 ile 12 yaş arası kız ve erkek çocuklar için geniş koleksiyonla kadın koleksiyonuna eşlik ediyor.
BUTİK DAİRESİNDE	Modayı takip eden, ince zevkli kadınlara yönelik 3 gün süre ile HİTİM'de açılacak, rahat ve ucuz, her bakımdan güre, yeni, muhteşem kalite ve modül hazır aksesuarlar, kışkırtıcı surette imal edilmiş ippek ve yün trikotlar.
ERKEK GİYİM DAİRESİNDE	Pijamadan gömleğe, blue-jean'den T-shirt'e, gelişmiş aksesuarlardan aksesuarlara kadar en modern kumaşlardan son İtalyan kupa ve matre ile İngiliz ve yarı yarı kalite, desenli kumaşlar.
YÜN - PAMUK DAİRESİNDE	Yünülerin her çeşidi, hafif ve yumuşak türler ter. Bükümün kefen, jersey ve çok çeşitli desenler ve ÖZ hastalıklar.
EMPRİME DAİRESİNDE	En son gelen moda mecmualarında görülebilen çeşitli muhteşem kalite ipekli emprime türleri BİR KALİTE. Dacron emprime türleri, emprime İtalyan ve "exotic" kalite türleri, emprime jersey türleri, akşam pantolonundan kileks, pike ve asten emprime türleri.
EŞARP DAİRESİNDE	Eşarplar için en son moda akışından, renkten, güzel ve kaliteli aksesuarlar sağlanıyor.

Şekil 4.1.6. Vakko Reklamı (5 Mart 1964 Hürriyet Gazetesi)

(Kaynak: 60'lı Yıllar Basımında Vakko)

Şekil 4.1.7. Vakko Reklamı (14 Kasım 1966 Milliyet Gazetesi)

(Kaynak: 60'lı Yıllar Basımında Vakko)

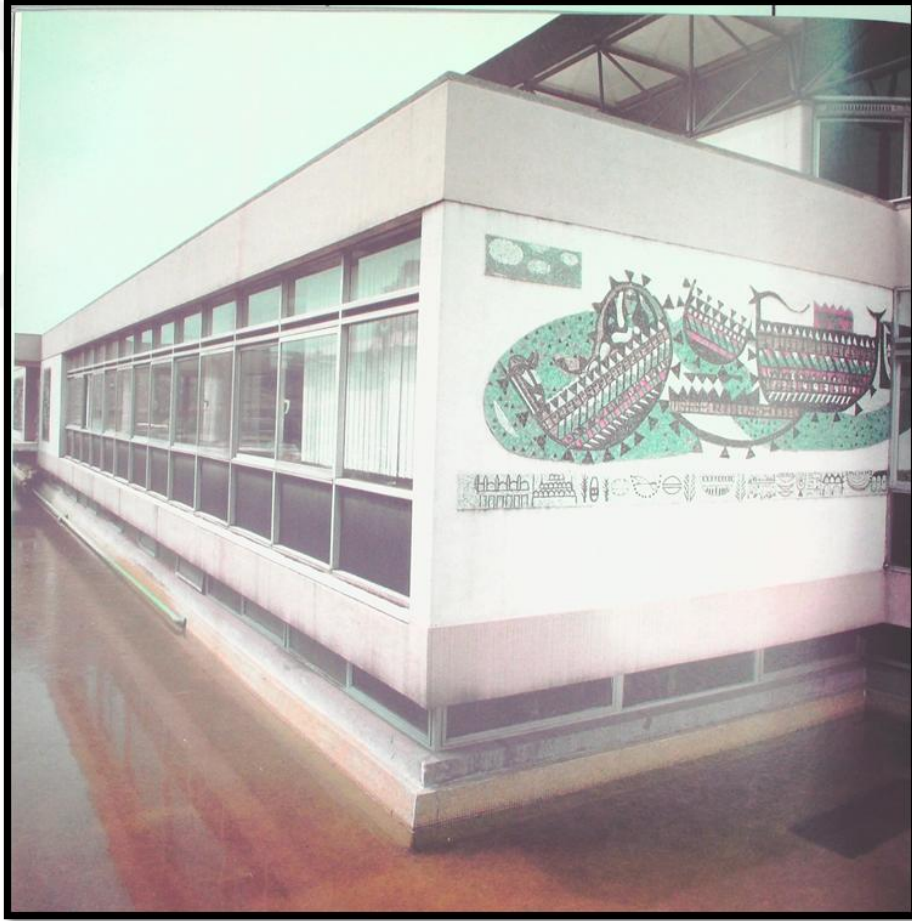
Şekil 4.1.8. Vakko Reklamı (4 Haziran 1967 Milliyet Gazetesi)

(Kaynak: 60'lı Yıllar Basımında Vakko)

4.2. Merter’de Vakko Fabrikasının Kurulması, 1968

1968’de, Merter’de 36.000 m² toplam ve 29.000 m² kapalı alanıyla Vakko fabrikası inşa edilmiştir. Fabrikanın çeşitli noktaları, ünlü Türk sanatçıların tablo ve heykelleriyle bezenen ve içeride bir sanat galerisi de bulunan Vakko Merter Fabrikası, Vakko’nun sanata vereceği önemin ve desteğin sadece ilk adımı olmuştur²⁴.

Türkiye’de ki modern fabrika binalarının ilk örneklerinden biri olan Vakko Merter fabrikası Türk sanatçıların eserleriyle bezenir. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eren Eyüboğlu, İlhan Koman, Hasan Kavruk, Haluk Tezozar, Mustafa Pilevneli, Jale Yılmabaşar ve Şadi Çalık gibi ünlü sanatçıların eserleri, fabrikanın girişinden başlayarak önemli yerlere yerleştirilmiştir²⁵.

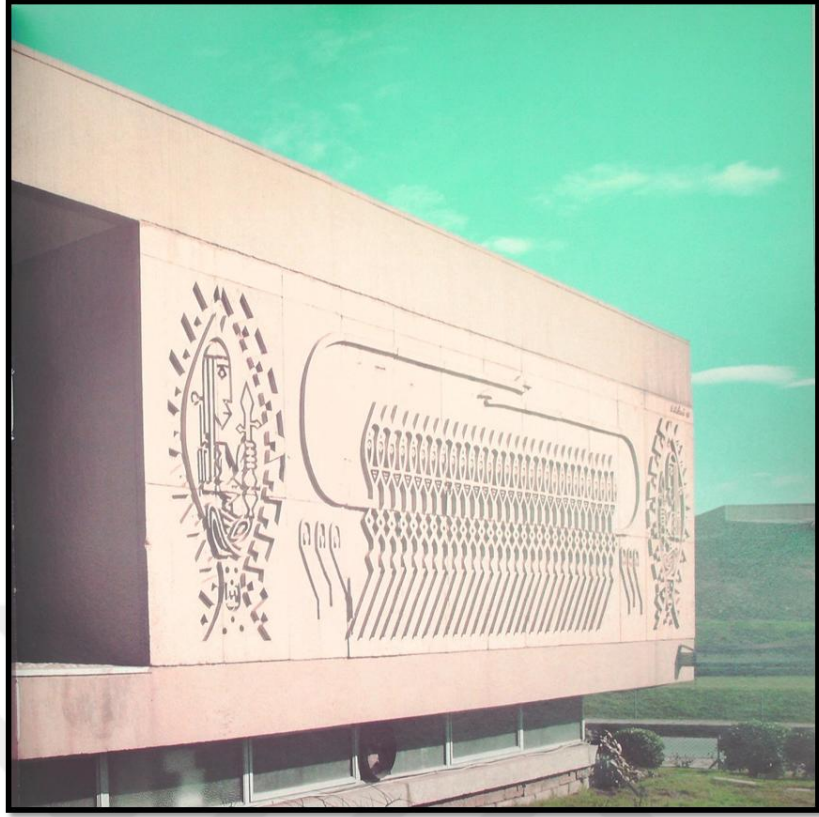

Şekil 4.2.1. Vakko Merter Fabrikası

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

²⁴ Vakko kurumsal kitap, s. 14.

²⁵ Vakko kurumsal kitap, s. 14.

Şekil 4.2.2. Vakko Merter Fabrikası

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Vakko, her zaman Türk sanatçısının yaratıcı gücüne inanmıştır. 1950'lerde Kurtuluş fabrikasında emprime tezgâhları kurulduğunda Vakko'nun ilk başvurduğu sanatçı, Türk halk sanatına gönül vermiş, bu sanatta esin kaynağını bulan ve sanatın, günlük yaşamın içine girmesi için çabalarını sürdüren Bedri Rahmi Eyüboğlu olmuştur²⁶.

Şekil 4.2.3. Vakko Merter Fabrikası

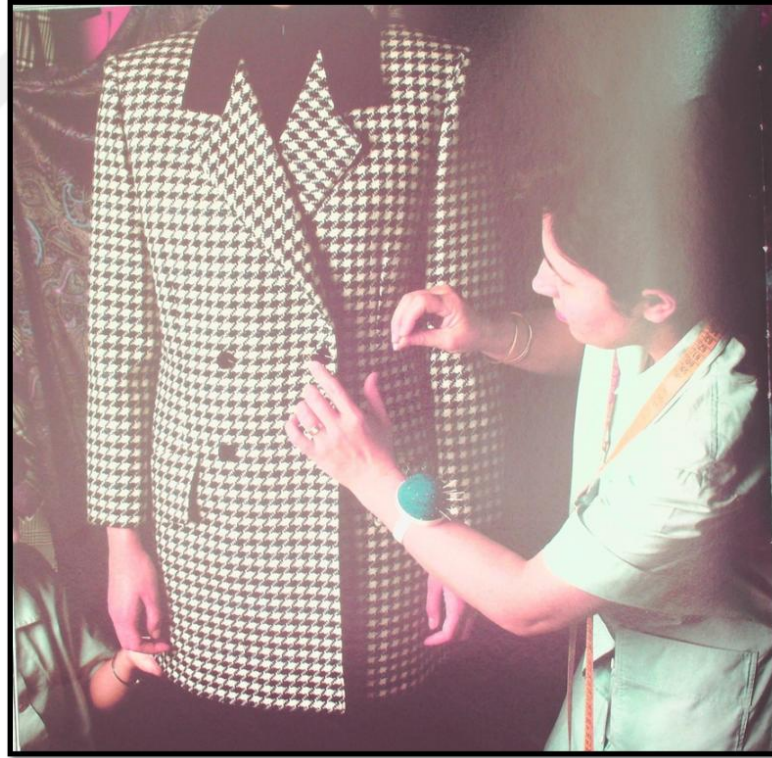
(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Vakko bugün, geleneksel sanatların nadir örneklerinden modern sanatçıların yapıtlarına kadar uzanan geniş bir sanat koleksiyonuna sahiptir.

Vakko için hazır giyimde moda çok sayıda birbirinin benzeri modellerin üretimi değil, az sayıda ama günün moda çizgisinde giysi üretimi yapmaktır. Bu bir moda üreticisi olarak Vakko'nun ilk ilkesidir. Bugün evrensel olarak kabul gören bu

²⁶ İlk 50 Yıl Vakko, 1988.

gerçeği yıllar önce, Batılı birçok ülkeden, birçok moda kuruluşundan önce gören ve az ama nitelikli üretimi felsefe edinen kuruluş Vakko olmuştur²⁷.

Şekil 4.2.4. Vakko Merter Fabrikası

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

²⁷ İlk 50 Yıl Vakko, 1988.

4.3. Ankara ve İzmir’de Vakko Mağazalarının Açılması

Vakko ikinci moda mağazasını 1973’te Ankara’da ve ardından 1979 yılında da Vakko İzmir mağazasını açmıştır. Vakko Ankara, Vakko İzmir ve Vakko Beyoğlu mağazalarında çeşitli sergilerin düzenlendiği sanat galeri açılmıştır.

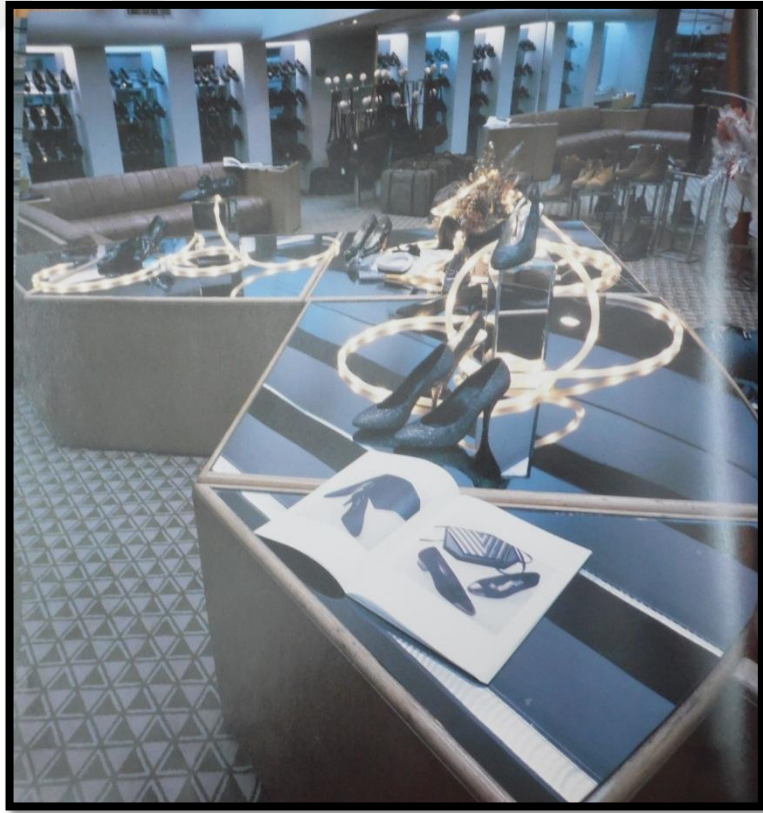
Şekil 4.3.1. Vakko Ankara Mağazası

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Şekil 4.3.2. Vakko Ankara Mağazası

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Şekil 4.3.3. Vakko İzmir Mağazası

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Ankara ve İzmir mağazalarının açılışını takip eden yıllarda, mağazalar, butikler, bayilikler ve Türkiye'nin ilk gençlik mağazası olan Vakkorama açılmıştır. Tüm Türkiye'de yürütülen reklam kampanyaları ve Vakko takvimin düzenli unsurları olan yıllık moda gösterileri de Vakko imajını güçlendirmiştir.

Her yıl düzenli olarak yapılan Vakko moda gösterilerinin ilki 1955 yılında gerçekleştirilmiştir. 1981'de Atatürk'ün 100. doğum yıl dönümü dolayısıyla düzenlenen Anadolu Kültürleri ile Batı Moda konseptini bir araya getiren "Anadolu Güneşi" gösterisi Roma, Viyana, Brüksel, Paris ve Londra'da sergilenmiştir.

Şekil 4.3.4. Anadolu Güneşi Koleksiyonundan, 1981

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 15)

Şekil 4.3.5. Anadolu Güneşi Defilesi, 1981

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

4.4. Vakkorama Mağazasının İstanbul'da Açılması, 1982

Vakkorama İstanbul'da açılan Türkiye'nin ilk gençlik mağazasıdır. Vakkorama her şeyiyle gençlere yönelik bir faaliyeti kapsar. Vitali Hakko'ya göre Vakko'nun bir marka olarak tüm bunları gerçekleştirmesi mümkün değildir. Çünkü Vakko'nun bir imajı vardır. Vakko'nun çizgisini değiştirmeden gençliğe hitap eden ikinci marka olan Vakkorama ile mümkün olmuştur. Bunların başında da spor gelmektedir. Örneğin; ilk aerobik salonu Taksim Vakkorama'da açılmıştır. Tek başına sporun yeterli olmadığını düşünen Vakko, gençlerin sanatla, kültürle yoğrulmaları gerektiğini düşünmektedir. Bu nedenle sürekli olarak konferanslar söyleşiler düzenlenip, giyimde demokratik, rahat, özgür bir çizgi izlenmiştir.

Şekil 4.4.1. Vakkorama

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Modanın yalnızca modayla ilgili bir olgu olmayı aşarak, yaşamın sayısız alanını içermektedir. Moda kavramının kazandığı bu yeni boyutlar **Vakkorama'nın, Vakko-Gym'in, Vakko Dekor'un, Vakko Çilolata'nın** doğmasında etkili olmuştur²⁸.

Şekil 4.4.2. Vakko Dekor

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

Şekil 4.4.3. Vakko Çikolata

(Kaynak: İlk 50 Yıl Vakko, 1988)

²⁸ İlk 50 Yıl Vakko, 1988.

II. BÖLÜM

5. VAKKO BUGÜN

Modanın giyim kuşamı aşarak, yaşamın sayısız alanını içerdiğini görüyoruz. Moda kavramın kazandığı bu yeni anlam doğrultusunda Vakkorama'nın, Vakko-Gym'in, Vakko Dekor'un, Vakko Çikolata'nın doğduğunu gördük. Daima kendini yenileyen bir kurum olarak Vakko getirdiği yeniliklerle yetinmemiş ve çağın gereklerine uygun yeni girişimlerde bulunmuştur. Vakko couture, Vakko butik, Vakko özel dikim, Vakko home, Vakko wedding, Vakko shoes&bags, Vakko cruise, Vakko parfüm, Vakko çikolata, W collection, Vakkorama H₂O, V2k designers gibi birçok yenilikler arasında yer almaktadır. Vakko bu yeni mağazalarında bir taraftan yurt içinde ürettiği ürünlerini satarken diğer taraftan yurt dışındaki İtalyan danışmanlarına yaptırdığı ürünleri satmaktadır. Yurt içinde ürettiği malzemenin büyük bir kısmını 2008 yılında Esenyurt'ta kurduğu fabrikasında üretmektedir. Modanın, kültür ve sanat faaliyetleri ise 2010 yılında açılan Vakko Moda Merkezi-Nakkaştepe'de devam etmektedir.

5.1. Vakko Esenyurt Üretim Merkezi

Vakko üretimini 2008'den itibaren 33.000 m² kapalı alanıyla içinde, emprime baskı ve hazır giyim üretim birimleri, lojistik tesisleri, sosyal kullanım alanları, çalışma ofisleri ile modern teknolojinin en yeni olanaklarıyla donatılan Esenyurt üretim merkezi, Merter'deki eski fabrikasından iki kat daha büyük bir yapıda üretime devam etmektedir²⁹.

İsviçre ve İtalya'dan uzman kurumların proje ve danışmanlık hizmetiyle gerçekleştirilen, lojistik tesisleri teknolojinin en yeni olanaklarıyla donatılan, çalışanlarına dünya standartlarında ortam ve imkânlar sunan Vakko Esenyurt üretim merkezi, Vakko'nun temel ilkesi "kalite"yi daha da artırarak sürdürmeyi hedeflemektedir³⁰.

²⁹ Vakko kurumsal kitap, s. 36

³⁰ Vakko kurumsal kitap, s. 37

Şekil 5.1.1. Vakko Esenyurt Üretim Merkezi

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 38-39)

Vakko üretim merkezinde her sezon altıyüzü aşkın desen Vakko emprime sanatı ustalığı sayesinde hayata geçmektedir. Emprime üretimi toplam 6423 m² ve 700 m emprime baskı tezgâhında gerçekleştirilmektedir. Emprime’de üretimin her aşaması, Vakko’nun deneyimli kadrosu liderliğinde yapılmaktadır. Vakko desenleri, desen atölyesinde deneyimli kreatörleri tarafından tasarlanıp, gravür bölümünde kalıba dönüştürülmektedir. Hazırlanan kalıplar emprime masalarında ipek, saten ve kaliteli dekorasyon kumaşlarına özenle uygulanarak Vakko eşarpları, hazır giyim ve dekorasyon kumaşları elde edilmektedir³¹.

³¹ Vakko kurumsal kitap, s. 40-41.

Şekil 5.1.2. Emprime Baskı Tezgâhı

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 40)

Baskıya geçmeden önce, Vakko'ya özel formül ile tuşe kazandırılarak kumaşlar baskıya hazırlanmaktadır. Baskı işleminin bir bölümü, Vakko'nun deneyimli baskı ustaları tarafından tümüyle el işçiliğine dayalı baskı masalarında, bir bölümü ise modern teknoloji ile üretilmiş tam otomatik ve yarı otomatik baskı tezgâhlarında gerçekleştirilmektedir. Baskı öncesi, baskıya giren ve çıkan kumaşlara en son kalitede baskı ve sunuma hazır olabilmesi için gerekli son dokunuş verilmektedir. Böylece kumaşta benzersiz Vakko kalitesi yaratılmaktadır³².

Vakko hazır giyim üretimi, 5699 m²'lik alanda gerçekleştirilmektedir. Vakko'nun koşulsuz müşteri memnuniyeti anlayışı, üretimde de üst düzeyde mükemmellik gerektirmektedir. Vakko'nun deneyimli hazır giyim ekipleri bu amaçla yılların kazandırdığı titizlik ve ustalıkla çalışmaktadır.

³² Vakko kurumsal kitap, s.41.

Şekil 5.1.3. Vakko Hazır Giyim Üretimi

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 42)

Vakko stilistleri, her mevsim dünya ile eş zamanda, moda yön veren Vakko tasarımlarını yaratmaktadır. Bu tasarımların, deneyimli modelistler tarafından Lectra yazılımları kullanılarak kalıpları çıkarılmaktadır. Otomatik serme işlemine göre hazırlana kalıplara uygun kesim yapılmaktadır. Ülkemizden ve dünya moda merkezlerinden özenle seçilmiş kumaşlar kullanılarak, Vakko titizliği ve el işçiliği ile ‘butik tarzı’ bir üretim gerçekleştirilmektedir. Kaliteyi daha da artırmak için İtalyan danışmanlardan sürekli destek alınmaktadır. Üretimin her aşamasında kalite kontrolünden geçmiş ürünler, Vakko kalite kontrol ekibi tarafından AQL (Acceptable Quality Level) 4 sistemine göre son kez en ince ayrıntısına kadar denetlenip Vakko standartlarına uygun paketlenerek depolara gönderilmektedir³³.

³³ Vakko kurumsal kitap, s. 43.

5.2. Vakko Eşarp

Vakko eşarp, bugün Avrupa'nın en modern baskı ve boya üretim tesisinde gerçekleştirilen üretimin her aşamasında, uzman bir kadro tarafından büyük bir titizlikle üretilmektedir³⁴.

Şekil 5.2.1. Vakko Eşarp

(Kaynak: Vakko Mutlu Yıllar Kataloğu, 2014)

³⁴ Vakko Eşarp Dün, Bugün, Yarın..., 2013.

Şekil 5.2.2. Vakko Eşarp

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Vakko eşarp desenleri, Vakko'nun deneyimli tasarımcıları tarafından Vakko desen atölyesinde tasarlanır. Fransa (Lyon) ve İtalya (Como) desen stüdyolarındaki tasarımcıların Vakko'ya özel tasarladıkları desenler de yine bu atölyelerde elektronik ortama aktararak renklendirilir. Her bir desen için kalıp hazırlanması Vakko imzası taşıyan eşarpların üretim sürecindeki ilk aşamasıdır. Söz konusu desenin boyutlarına uygun olarak hazırlanan çerçeveye öncelikle elek bezi gerilir ve kenar kapamaları yapılır. Ardından en son teknoloji kullanılarak, desenin hızlı ve hatasız şekilde kalıba dönüştürülmesi etabına geçilir. Kalıplar daha sonra motif aşaması için bir süre banyo havuzunda bekletilir. Kurutulan kalıplarla, önce kağıda baskı denemesi yapılır ve bu denemeden olumlu sonuç alınırsa, kalıplar, seri üretim öncesinde varyantların basılması için, numune baskı atölyesine gönderilir. Bir diğer tarafta, kalıp hazırlığı süreciyle eş zamanlı olarak, kimya mühendisleri ve renk uzmanları tarafından, desenlerin varyant renk çalışmaları yapılır.

Eşarp baskı ön hazırlığı sürecinde, ipeğin hata göstermeye yatkın bir kumaş türü olmasından dolayı, tezgâha en ufak bir toz tanesinin bile düşmesine izin verilmez. Böyle bir durumla karşılaşıldığında, baskı işlemine geçilmez ya da işlem durdurulur ve kumaş hemen tezgâhtan çekilir.

Vakko eşarp atölyesinde tasarlanan desenin kumaşa baskı işlemi, farklı teknoloji ve baskı sistemleri kullanılarak gerçekleştirilir. Üretimlerin bir kısmı dijital, yarı otomatik ya da tam otomatik makineler aracılığıyla yapılırken; eşarpların büyük bir kısmı da deneyimli Vakko ustaları tarafından büyük bir titizlikle el tezgahlarında baskı ile yapılır.

El tezgahında basılan eşarplarda, baskı yapılacak desende kullanılan her bir renk için, ayrı bir kalıp kullanılması gerekir. Bazı eşarplarda, eşarpların renk ve desen yoğunluğuna bağlı olarak, kullanılan kalıp sayısı 25'e kadar çıkar.

Baskı işlemi tamamlanan kumaşların kurutulması ve kumaşın türüne göre masada pat çekilmesi işleminin ardından, kumaşlar ara kontrolden geçirilir. Kontrolden başarıyla geçen kumaşlar, üzerlerindeki desenin sabitlenmesi için, bu kez fikse işlemine tabi tutulur. Yaklaşık 60 dakika boyunca 110 derecede fikse makinesinde tutulan kumaşlar, üzerlerindeki fazla boyadan arındırılmaları için, ayrıca özel bir yıkamadan geçirilir. Yıkama işlemi tamamlanan kumaşlar, türlerine uygun olarak, yeniden kurumaya bırakılır.

Vakko eşarp üretiminde bir diğer süreç, varyantların dikilerek birleştirilmesi işlemidir. Bu işlemden sonra kumaşın yumuşatılması için yapılan ve teknik bir uygulama olan tuşe aşamasına geçilir. Hiçbir kimyasal madde kullanılmadan istenilen yumuşaklığa getirilen kumaşlar özel silindirler yardımıyla tuşe makinesinden çıkartılır ve son olarak kalite kontrol bölümünde yer alan ışıklı masalarda renk, desen ve kumaş kaliteleri bakımından detaylı bir kontrolden geçirilmektedir.

Kontrolden başarıyla geçen Vakko eşarp, artık kenar dikişlerinin yapılması için hazırdır. Eşarpların ön yüzlerine dönük yapılan ve *A la Lyonnaise* olarak adlandırılan, kusursuz kenar dikişleri, gerçek anlamda ustalık gerektiren özel bir el işçiliği tekniğidir. Vakko da bir çift usta elin, tek bir eşarpların kenar dikişlerini tamamlaması için bir saate ihtiyacı vardır³⁵.

³⁵ Vakko Eşarp Dün Bugün Yarın..., 2013.

Şekil 5.2.3. A La Lyonnaise

(Kaynak: Vakko Arşiv)

5.3. Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu

Vakko sanat koleksiyonundaki her eşarp, tıpkı birer sanat eseri gibi tamamıyla elde üretilir. Vakko sanat koleksiyonunda yer alan tüm eşarplar masaüstü el baskısıdır³⁶.

El emeği ile hayata geçen sınırlı sayıda üretilen eşarpların yer aldığı Vakko sanat koleksiyonu, Anadolu ve Osmanlı sanatının desenlerinden esinlenerek hazırlanmıştır. Aynı zamanda Çağdaş Türk ressamlarından Abidin Dino, Ferruh Başağa, Burhan Doğançay, Sabri Berkel, Fikret Mualla, Adnan Coker, Mehmet Gün, Özden Narin, Engin İnan ve birçok sanatçının eserleri Vakko eşarplarında yer almıştır.

Şekil 5.3.1. Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu

(Kaynak: Vakko Arşiv)

³⁶ Vakko Eşarp Dün Bugün Yarın..., 2013.

Şekil 5.3.2. Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 5.3.3. Vakko Eşarp Sanat Koleksiyonu

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 5.3.4. Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu (Sabri Berkel)

Şekil 5.3.5. Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu (Burhan Doğançay)

(Kaynak: Vakko Eşarp Dün, Bugün, Yarın..., 2013)

Şekil 5.3.6. Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu (Özden Narin)

Şekil 5.3.7. Çağdaş Türk Ressamları Koleksiyonu (Ferruh Başağa)

(Kaynak: Vakko Eşarp Dün, Bugün, Yarın..., 2013)

5.4. Vakko Eşarp Koleksiyonundan Örnekler

Şekil 5.4.1. Vakko Eşarp Koleksiyonu

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 5.4.2. Vakko Eşarp Koleksiyonu

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 5.4.3. Vakko Eşarp Koleksiyonu

(Kaynak: Vakko Arşiv)

5.5. Vakko Kadın ve Erkek Koleksiyonları

Vakko, her mevsim dünya ile eş zamanda modaaya yön veren Vakko tasarımlarını yaratarak, her sezon çok özel koleksiyonlara imza atmaktadır.

Şekil 5.5.1. Vakko 2014 İlkbahar/Yaz

(Kaynak: Vakko İlkbahar/Yaz Kataloğu, 2014)

Şekil 5.5.2. Vakko 2014 İlkbahar/Yaz

(Kaynak: Vakko İlkbahar/Yaz Kataloğu, 2014)

Şekil 5.5.3. Vakko 2011 İlkbahar/Yaz

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 50)

Şekil 5.5.4. Vakko 2010 İlkbahar/Yaz

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 53)

Şekil 5.5.5. Vakko 2009-2010 Sonbahar/Kış

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 54)

Şekil 5.5.6. Vakko 2009-2010 Sonbahar/Kış

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 62)

Şekil 5.5.7. Vakko 2008-2009 Sonbahar/Kış

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 54)

Şekil 5.5.8. Vakko 2008-2009 Sonbahar/Yaz

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 63)

Şekil 5.5.9. Vakko 2008 İlkbahar/Yaz

(Kaynak: Vakko Erkek İlkbahar/Yaz kataloğu, 2008)

Şekil 5.5.10. Vakko 2008 İlkbahar/Yaz

(Kaynak: Vakko Kadın İlkbahar/Yaz kataloğu, 2008)

III. BÖLÜM

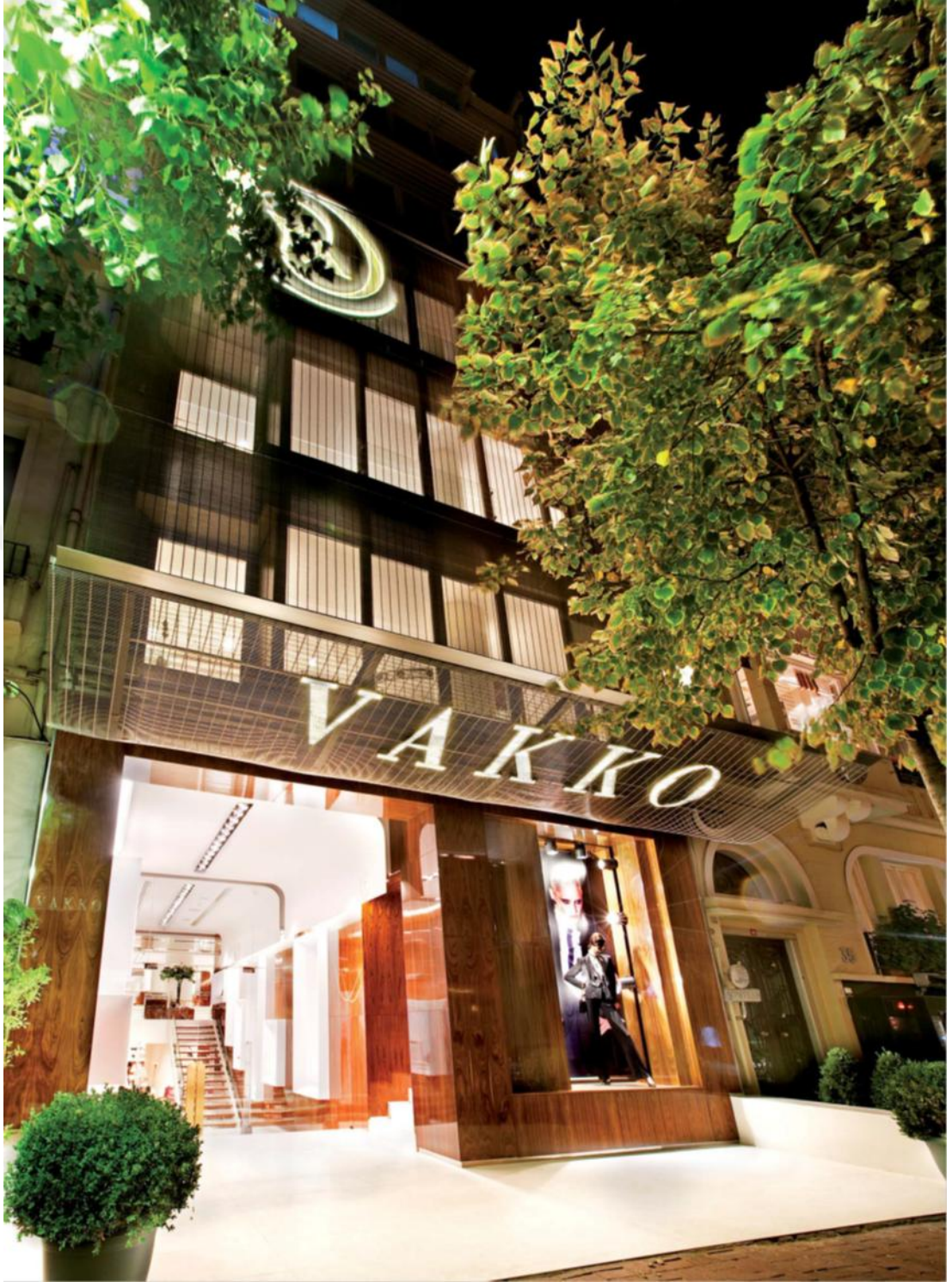
6. VAKKO MAĞAZALARI

Uzun yıllardan beri faaliyet gösteren Vakko mağazaları devamlı olarak gerek dekorasyon gerek konsept olarak sürekli yenilenmekte ve bir kısmı da ihtiyaca göre yeniden açılmaktadır.

.Şekil 6.1. Vakko Suadiye Mağazası

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 69)

Şekil 6.2. Vakko Nişantaşı Mağazası

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 66)

Şekil 6.3. Vakko İstinye Park Mağazası

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 67)

6.1. Vakko Couture

Vakko couture dünyanın en özel markalarını, en özel koleksiyonlarıyla Vakko'ya taşımaktadır. Dünya markalarının haute couture koleksiyonlarını sergileyen, bir konsept mağaza özelliğine sahiptir.

Şekil 6.1.1. Vakko Couture Mağazası

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 72-73)

6.2. Butik Vakko

Butik Vakko, sadece Vakko eşarp, gömlek ve kravatın satışa sunulduğu özel mağazalardır. El emeği ve saf ipekle, pek çok desen ve renkte, sınırlı sayıda her sezon yeniden üretilen eşarplar ve titiz bir üretim sürecinden sonra birbirinden özel kumaşlara özenle eşleştirilen desen ve renklere sahip Vakko gömlek ve kravatlar yer almaktadır.

Şekil 6.2.1. Butik Vakko Mağazası

(Kaynak: Vakko Arşiv)

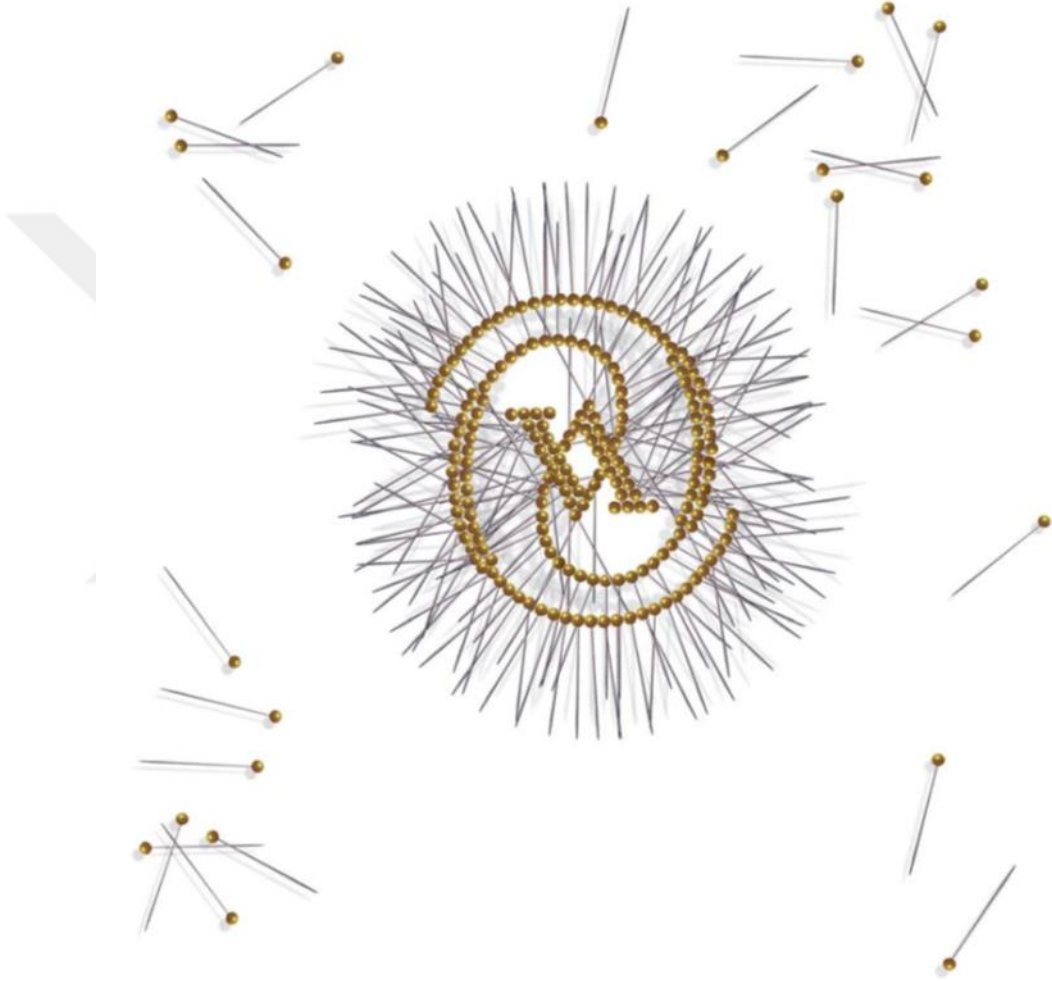

Şekil 6.2.2. Butik Vakko Mağazası

(Kaynak: Vakko Arşiv)

6.3. Vakko Özel Dikim

Dünyanın en kaliteli kumaşları ve aksesuarları arasından seçim yapma olanağı sunan Vakko, müşterilerin kişisel zevklerine uygun smokin, takım elbise, pantolon, ceket, gömlek, kravat vb. modelleri İtalya da ki atölyelerinde dikilmektedir.

Şekil 6.3.1. Vakko Özel Dikim

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 94)

Şekil 6.3.2. Vakko Özel Dikim

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 95)

6.4. Vakko Shoes&Bags

Modaya yön veren Londra, Paris, Milano, New York gibi ünlü moda başkentlerinin özgün ayakkabı ve çanta markaları Vakko shoes&bags' de yerini almaktadır. Karl Lagerfeld, Kenzo, John Richmond gibi ünlü markaların ayakkabıları bunlar arasında sayılabilir. Bunlarla birlikte Vakko yerli, kendi özel üretimleri olan ayakkabı, şapka, çanta, kemer, eldiven, cüzdan vb. ürünlerini de mağazalarında satmaktadır.

Şekil 6.4.1. Vakko Shoes&Bags

(Kaynak: Vakko Kadın İlkbahar/Yaz Kataloğu, 2008)

6.5. Vakko Wedding

Vakko wedding, dünyaca ünlü tasarımcı ve markaların en özel gelinlik modellerini, farklı zevklerin beklentileri için sayısız seçenek sunan çok zengin bir koleksiyon sunar. Bunun yanı sıra eldivenden çantaya kadar çok zengin aksesuar seçeneği de sunmaktadır.

VAKKO
W E D D I N G

Şekil 6.5.1. Vakko Wedding

(Kaynak: Moda, Sanat ve Mimari- Vakko Zorlu Center Kataloğu)

Şekil 6.5.2. Vakko Suadiye Mağazası

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 77)

6.6. Vakko Home

Vakko'nun çok yönlü tasarım çizgisi iç mekânlar da yer almaktadır. Vakko kalitesi ve şıklığın yansıması Vakko home, yaşanan mekânlara ayrıcalık getiren yatak odası, banyo ve sofrâ kreasyonların yanı sıra, dekorasyon kumaşları, ev aksesuarları ve armağan seçeneklerinden oluşan zengin bir koleksiyon sunmaktadır.

Şekil 6.6.1. Vakko Home

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap:86)

Şekil 6.6.2. Vakko Perdelik ve Döşemelik Kumaşlar

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 87)

Şekil 6.6.3. Vakko Ev Aksesuarları

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 89)

6.7. Vakko Cruise

Vakko cruise, özel teknelerin konforunu artırmak için, kamara, güverte ve ekiplere özel tasarım koleksiyonlar sunmaktadır. Bu özel koleksiyonlar, teknelerini özgün parçalarla döşemek isteyenler için tasarlanmaktadır. Kamara takımlarını zevk ve ihtiyaçlarına göre düzenlemek ve kişiselleştirmek isteyenler için siparişe göre hazırlanmaktadır.

Şekil 6.7.1. Vakko Cruise

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 100)

Şekil 6.7.2. Vakko Cruise

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 100)

6.8. Vakko Parfüm

Vakko, Türkiye’de kendi koku koleksiyonuna sahip ilk ve tek moda markası olma özelliğine sahiptir.

Vakko, kadınlar için ‘Katia’, erkekler için ‘V de Vakko’ ve çocuklar için ‘Piu Piu’ parfümlerini sunmaktadır.

Şekil 6.8.1. Katia

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Şekil 6.8.2. Piu Piu

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 105)

Şekil 6.8.3. V de Vakko

(Kaynak: Vakko Arşiv)

6.9. Vakko ikolata

Vakko, Türkiye’de kendi ismiyle çikolata üreten ilk moda markası olma özelliğine sahiptir.

Şekil 6.9.1. Vakko ikolata

(Kaynak: Vakko Arşiv)

7. VAKKO VE SANAT

Vakko kuruluşundan bu yana hep sanatın içinde yer almış ve sanattan esinlenerek önemli koleksiyonlara imza atmıştır. Vakko eşarp sanat bölümünde yer verdiğimiz, Anadolu ve Osmanlı sanatından esinlenerek hazırlanmış eşarplar ve Çağdaş Türk ressamlarından Burhan Doğançay, Sabri Berkel, Abidin Dino, Turan Erol, Fikret Mualla, Devrim Erbil, Ergin İnan, Özden Narin, Ferruh Başağa, Mustafa Pilevneli'nin tablolarının eşarplarda yer bulması Vakko'nun sanata verdiği değerin bir göstergesidir.

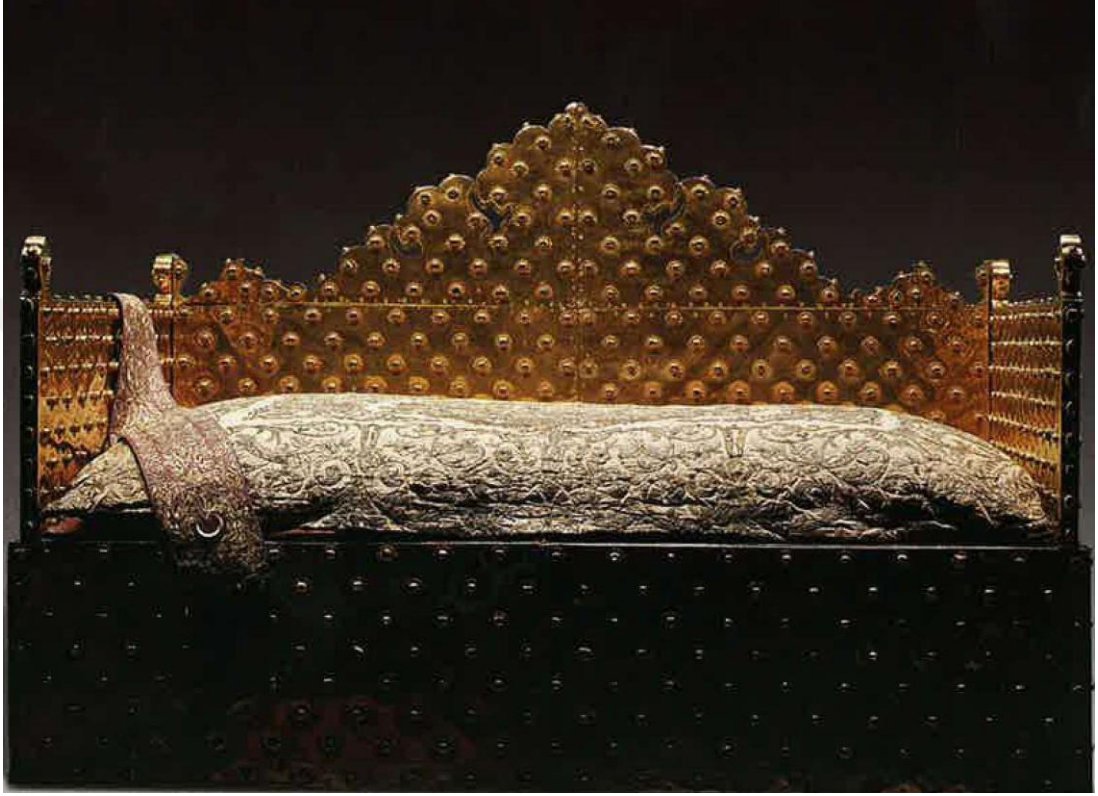
Vakko'da sanata verilen değer, Vakko Beyoğlu, Vakko Ankara ve Vakko İzmir mağazalarında açılan çağdaş sanat galerilerinin yanı sıra, Vakko Merter Fabrikası ve ardından Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe'ye taşınan ve sürekli olarak sergilenen, özel Türk modern sanat koleksiyonu ile de kendini göstermektedir.

Vakko, Osmanlı'nın yüzlerce yıllık kültür ve sanat mirasından esinlenerek hazırlanmış olduğu Osmanlı-Türk klasikleri döşemelik ve perdelik koleksiyonuna da sahiptir. Osmanlı saray tekstilinden esinlenerek ürettiği kumaşlar daha sonra bugünkü Topkapı Sarayının eskiyen döşemeliklerini yenilemekte de kullanılmış ve Vakko Topkapı Sarayı Müzesine sponsor olmuştur.

Bugünkü Topkapı Sarayı hazine dairesinde yer alan ahşap üzerine altın kaplama bayram tahtının (env.no.2/2825) döşemesi Vakko kumaşlarından. Mor renkli kumaşın üzerine **şekil 7.3.** de görülen ve Vakko desinatörünün **Serfirâz** olarak isimlendirdiği desen uygulanmıştır. Bu desen aslında 17. yüzyıla ait yelpaze şeklini almış karanfil desenli çatma kadife kumaştan esinlenerek hazırlanmıştır.

Altın kaplamalı ve mücevherli bayram tahtı, Osmanlı padişahlarının bayramlarda ve cülus törenlerinde kullandıkları bu taht, klasik Osmanlı taht formunda ve oldukça büyük boyuttadır. Ceviz ağacından yapılmış olan tahtın üzeri toplam 250 kg ağırlığında kalın altın plakalarla kaplıdır. Plakaların üzerinde altın yuvalar içine yerleştirilmiş 954 iri zebercet taşı yer alır. Arkalığın arkası 18. yüzyıl kumaşıyla kaplıdır. Osmanlılarda tahta çıkmak hükümdarlıkta yetkinin, otoritenin ve saltanatın en belirgin kanıtı olarak kabul edilmiştir. Osmanlı sarayında en görkemli törenler cülus ve bayram törenleridir. 16. yüzyıldan itibaren tahta çıkmaya merasimlerinde kullanılmış olan tahtlar, aynı zamanda bayramlaşma törenlerinde de kullanılırdı. 16. yüzyıldan başlayarak Babü's Saade'nin önünde düzenlenen bu tür

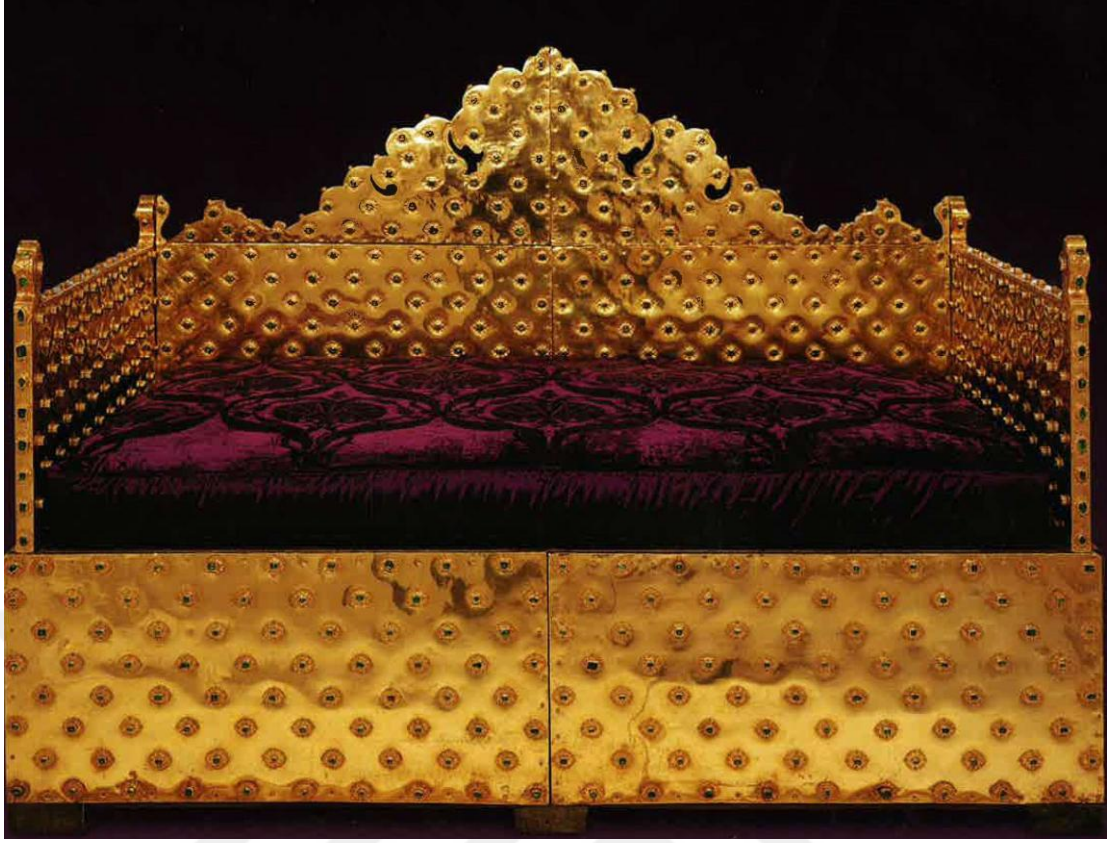
törenler için altın tahtların kullanıldığı bilinmektedir. Bayram tahtının tasvirlerine Sultan III. Mustafa (1757-74) döneminde itibaren rastlanır. Büyük bir olasılıkla 18. yüzyılın ortalarına doğru yapılan bu taht, Cumhuriyetin ilanına kadar tüm cülus ve bayram törenlerinde kullanılmıştır. Tahtın kullanıldığı en son cülus töreni 4 Temmuz 1918'de Sultan Vahdeddin için yapılmıştır³⁷.

Şekil 7.1. Altın Kaplamalı ve Mücevherli Bayram Tahtı

(Kaynak: Topkapı Sarayı, 2000: 208)

³⁷ Emine Bilirgen ve Süheyla Murat, *Topkapı Sarayı Hazine-i Hümayun*, İstanbul, 2001.

Şekil 7.2. Altın Kaplamalı ve Mücevherli Bayram Tahtının Yeni Döşemesi

(Kaynak: Bilirgen ve Murat, 2001)

Mor renkli kumaşın üzerine şekil 7.3 de görülen Serfirâz isimli desen uygulanmıştır.

Şekil 7.3. Vakko'nun Serfirâz İsimli Kabartma Karanfil Desenli Tafta Döşemelik Kumaşı

(Kaynak: Vakko, Osmanlı -Türk Klasikleri Döşemelik Perdelik, 1999: 9)

Bu desen aslında 17.yüzyıla ait yelpaze şeklini almış karanfil desenli çatma kadife kumaştan esinlenerek hazırlanmıştır.

Şekil 7.4. Vakko'nun Rumeli İsimli Çatma Döşemelik Kumaşı

(Kaynak: Vakko, Osmanlı -Türk Klasikleri Döşemelik Perdelik, 1999: 32)

Bu desen 15.yüzyıla ait Osmanlı çatma kumaşından esinlenerek hazırlanmıştır.

Şekil 7.5. Vakko'nun Revan İsimli Brokar Kumaşı

(Kaynak: Vakko, Osmanlı -Türk Klasikleri Döşemelik Perdelik, 1999: 43)

Bu desen, 15.yüzyıla ait olan lotus, palmet, rumi, düğüm motiflerinin 18.ve 19.yüzyıl kemha kumaş örneklerinden yapılan bir yorumdur.

8- VAKKO MODA MERKEZİ-NAKKAŞTEPE

Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe, New York merkezli mimarlık bürosu Rex tarafından tasarlanmıştır. İçinde tüm yönetim birimleri, yaratıcı kadro ofisleri, showroamlar, Vitali Hakko kreatif endüstri kütüphanesi, oditoryum, galeri ve müzeden oluşan sanat merkezinin yer aldığı yapı, yine bir Vakko kuruluşu olan Power Media Center'la bir bütünlük içindedir.

Şekil 8.1. Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe

(Kaynak: Vakko Arşiv)

Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe, dünya moda ve mimari literatürüne girmeye aday bir yapı olarak 2010 Ocak ayından itibaren faaliyete devam etmektedir. 2011 yılında Wallpaper dergisi tarafından dünyada yılın en iyi çalışma alanı seçilen Vakko Moda Merkezi ve Power Media Center, markanın köklü geçmişini, yarının tasarımı ile buluşturan mimarisi ile İstanbul'a bir değer katmaktadır³⁸.

Amerikalı Rex mimarlık firması tarafından tasarlanan yapının içinden yükselen showcase, sayısız kuruluma olanak tanıyan camla kaplı çelik kutuların istifleriyle tepeden tabana bir sirkülasyon yaratmaktadır. Showcase'in içinde görüntü, ayna ve camların etkisiyle katlanıp kırılarak tekrarlanıp çoğalmaktadır³⁹.

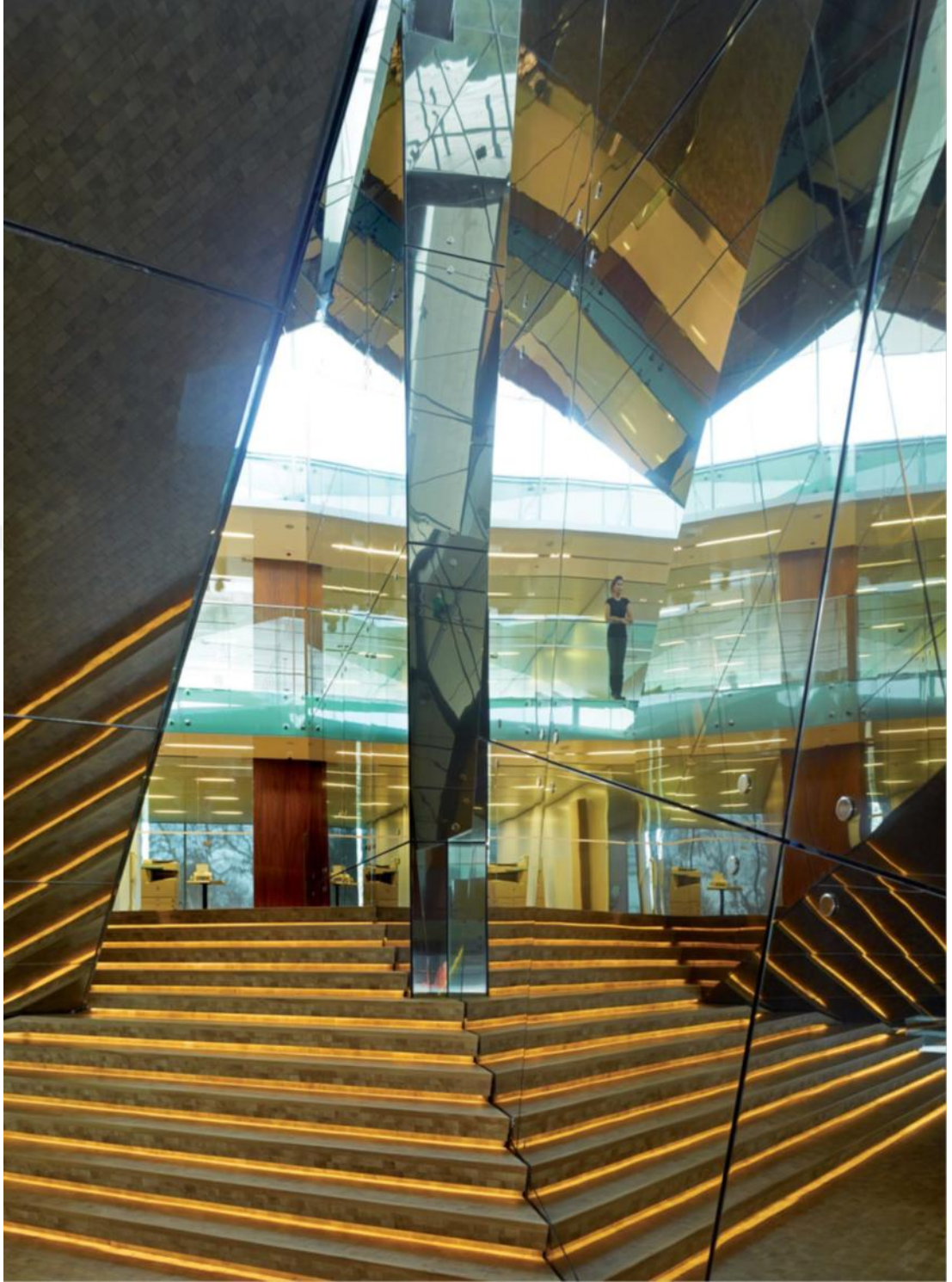
³⁸ Vakko kurumsal kitap, s. 22.

³⁹ Vakko kurumsal kitap, s. 26-27.

Şekil 8.2. Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe

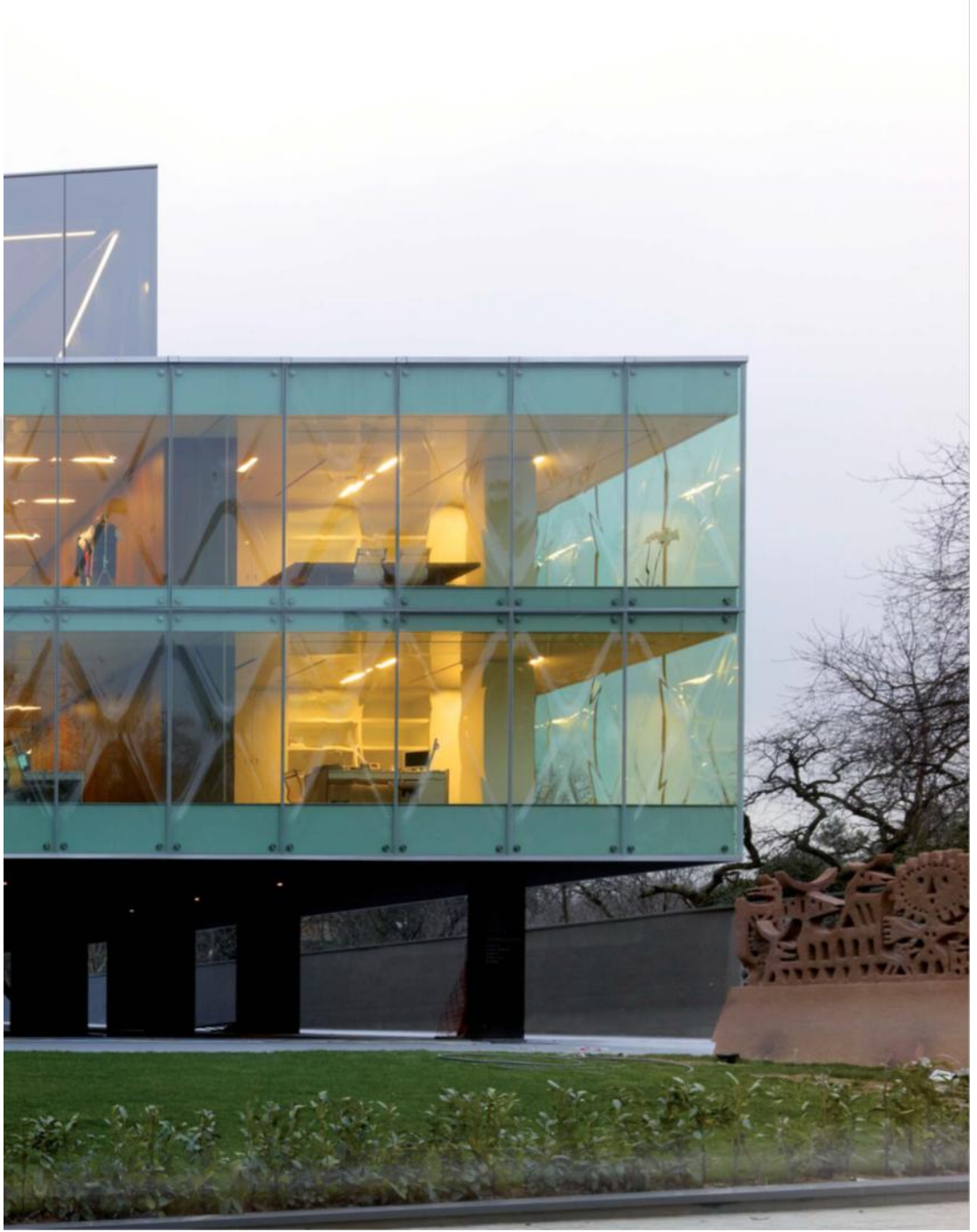
(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 27)

Şekil 8.3. Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 28)

Showcase'in etrafını saran betonarme yapının tüm dış yüzeyi, direnci özel olarak tasarlanmış çok ince cam tabakasıyla şeffaf olarak tasarlanmıştır⁴⁰.

Şekil 8.4. Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 29)

⁴⁰ Vakko kurumsal kitap, s. 29

Vakko'nun Merter fabrikası için özel olarak üretilen sanat eserleri; Jale Yılmabaşar, Nevzat Yüzbaşıoğlu ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'na ait rölyef ve heykellerin zarar görmeden sökülerek taşıma işlemleri zorlu ve titiz bir çalışmanın ardından Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe'deki yeni yerlerine yerleştirilmiştir⁴¹.

Şekil 8.5. Vakko Merter Fabrikası

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 34)

Şekil 8.6. Vakko Merter Fabrikasından Sanat Eserlerin Taşınması

⁴¹ Vakko kurumsal kitap, s.34

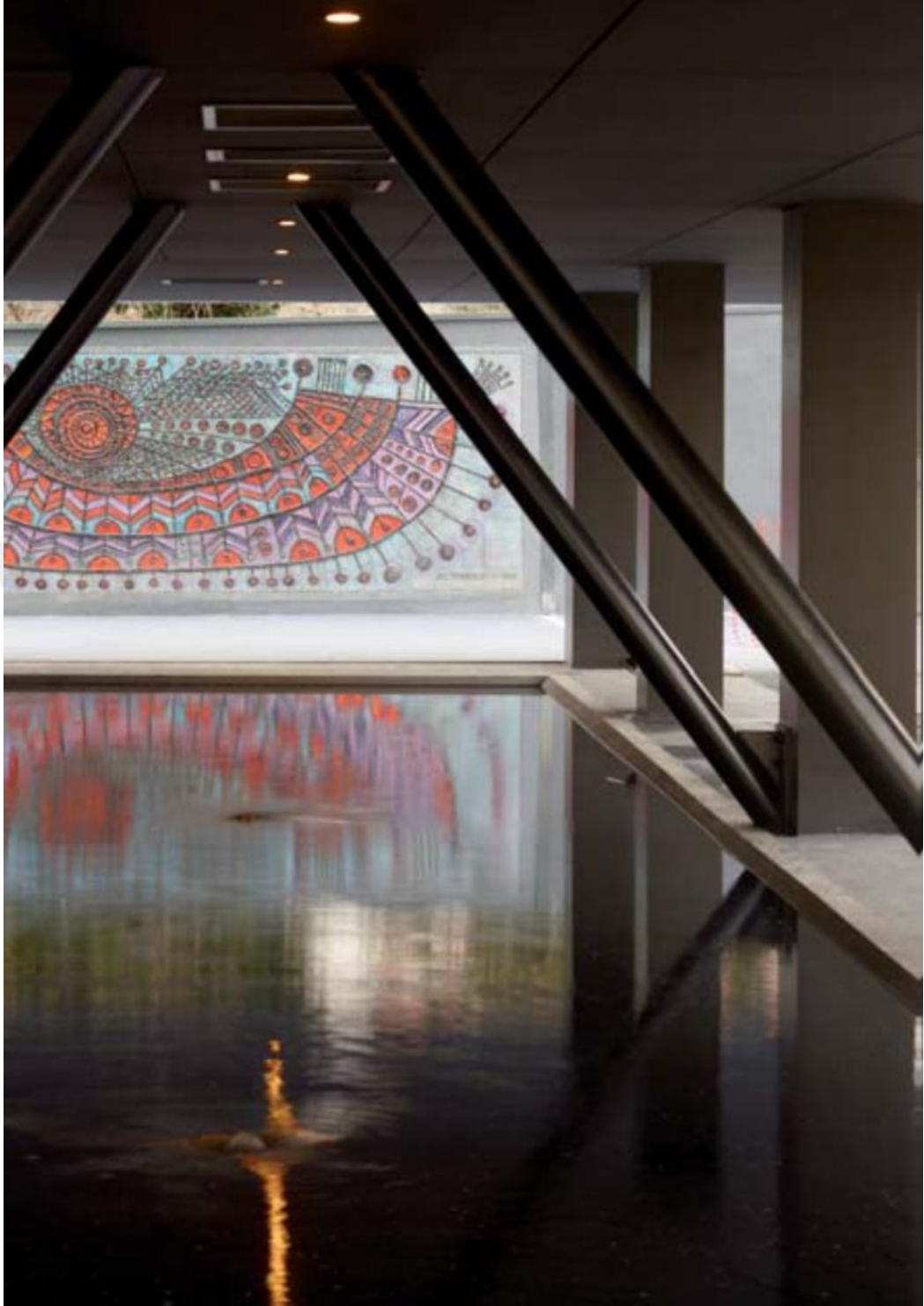
Rölyefler zarar görmemesi için buldukları duvarlarla birlikte taşınarak, sanat uzmanları ve sanat öğrencileri tarafından bakıma alınarak özenle temizlenip ve hasarları giderilerek Vakko Moda Merkezi- Nakkaştepe de yeni yerlerini almışlardır⁴².

Şekil 8.7. Vakko Moda Merkezinde Sanat Eserlerinin Bakımının Yapılması

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 34)

⁴² Vakko kurumsal kitap, s. 34

Şekil 8.8. Vakko Moda Merkezinde Sanat Eserlerinin Yerleştirilmesi

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 34)

Şekil 8.19. Vakko Moda Merkezinde Sanat Eserleri

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 35)

Vakko Moda Merkezinde özel tasarımıyla 30.000 kitap ve 3.000 online dergi kapasitesiyle Türkiye'nin en güncel ve en kapsamlı sanat kütüphanesi olan Vitali Hakko Kreatif Endüstriler Kütüphanesi, 200 kişilik oditoryumu ile kültür ve sanat merkezi Vakko Moda Merkezi -Nakkaştepe de hizmet vermektedir⁴³.

şekil 8.10. Vitali Hakko Kreatif Endüstriler Kütüphanesi

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 33)

şekil 8.11. Oditoryum

(Kaynak: Vakko Kurumsal Kitap: 33)

⁴³ Vakko kurumsal kitap, s.33.

Türkiye'nin ilk moda müzesi olma özelliğine sahip "*Hayatım: Vakko*" müzesi, eski Vakko Beyoğlu mağazasında açılmıştır.

Müzedede toplam 70 m²'lik sergi salonu iki bölümlü olup ilk bölümde plaketter, firmayla ilgili çeşitli yazılı belgeler, Vitali Hakko'nun ablasına ait dikiş makinesi; ikinci bölümde vitrinde giysiler ve eşarplar, diğer vitrinde ise giysilerin orijinal çizimleri yer almaktadır. Burada ayrıca firmanın kilometre taşlarını tanıtan, geçmiş yıllara ait defileleri, sezon koleksiyonlarını, Vitali Hakko ile yapılan röportajları içeren bir sanal müzede bulunmaktadır⁴⁴.

Şekil 8.12. Hayatım Vakko Müzesi

(Kaynak: Tümöz, 2002: 47)

⁴⁴ Seher Selin Tümöz, *Topkapı Sarayı Müzesi Giysi Koleksiyonunun Çağdaş Moda Tasarımında Kaynak Olarak Değerlendirilmesi*, Yüksel Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002, s. 47-48.

Şekil 8.13. Müzede Sergilenen Vakko 50. Yıl Koleksiyonundan Gelinlik

(Kaynak: Tümöz, 2002: 49)

Şekil 8.14. Müzede Sergilenen Vakko 50. Yıl Koleksiyonundan Bazı Giysiler

(Kaynak: Tümöz, 2002: 50)

Müzede sergilenmiş olan Vakko imzalı eski şapka ve eşarplar, çeyiz sandıklarındaki işlemlerden esinlenen Cellabalar ve Kaftanlar Koleksiyonu ve Vakko'nun 50. kuruluş yıl dönümü için 1988'de hazırlanan 50. Yıl koleksiyonu 2010'dan beri

faaliyet gösteren yeni yönetim binası olan **Vakko Moda Merkezi-Nakkaştepe** de müze bölümünde yer almaktadır. Ve yine Abidin Dino, Burhan Doğançay, Sabri Berkel ve Fikret Mualla'nın eserlerinden üretilen eşarplar, Anadolu Mavisî ve Anadolu Güneşî koleksiyonları, 1942-1972 yılları arasında yayımlanan Vakko reklamları ve özel arşivi de bu Moda Merkezinde sergilenmektedir.

9. SONUÇ

Bu çalışmada, Batı'ya yönelen genç bir cumhuriyetin çağdaşlaşma çabaları içinde doğan, gelişen ve şimdi Türkiye'de moda ve hazır giyimün öncüsü olan Vakko'nun gelişim süreci anlatılmıştır.

Atatürk'ün gerçekleştirdiği şapka ve giysi reformları ile açtığı çağdaş yolda ilerleyen Vakko, varoluşunu Atatürk devrimlerine borçludur. Vakko'nun temelleri 1934 yılında "Şen Şapka" adındaki küçük dükkânda kadın şapkası üretimiyile temelleri atılmıştır. Ardından Vitali Hako 1938 yılında bugün desenleri, renkleri ve kumaşıyla fark yaratan Vakko eşarplarının doğmasına neden olmuştur. Yenilikçi, yaratıcı, çağdaş, girişimci olan Hako şapka ve eşarpla yetinmeyip modanın bir bütün olduğunu dile getirmiş ve hazır giyime de başlamıştır. Her zaman kaliteyi en üst seviyede tutan Vakko hazır giyimde butik tarzı bir üretimi benimsemiştir. Yurt içi ve yurt dışı danışmanlardan destek alarak en özel koleksiyonlara imza atmaktadır. Vakko kuruluşundan itibaren evrensel olarak kabul gören birçok olguyu, erken benimsemek konusunda pek çok ülkenin ve moda evinin önünde yer almıştır.

Yenilikçi ve çağdaş marka anlayışıyla tasarladığı ilk mağazasını Beyoğlu'nda açmıştır. Vakko'nun tarihi ilklerle doludur. Bu mağazada müşteriler ilk kez yüksek kaliteli, güvenilir ürün ve pazarlıksız satış, düzenli indirimli satış, satılan malın değiştirilmesi, geri alınması gibi çağdaş uygulamalarla tanışmıştır. Ankara ve İzmir de açılan mağazalardaki sanat galerileri ilk defa görülmekte ve Vakko markasının güçlenmesini sağlamaktadır. Ardından İstanbul da ilk genç mağazası olan Vakkorama'nın açılması gelir. Bugün Vakko hazır giyimden özel dikime, couture'den gelinliğe, ayakkabı ve çantadan gömlek ve kravata, eşarptan parfüme, çikolatadan ev koleksiyonlarına kadar güncel bir anlayışla yeniliklere devam etmektedir ve "Moda Vakko'dur" sloganını haklı göstermektedir.

Vakko'yu Vakko yapan en önemli özelliklerinden biri kurulduğu günden beri hep sanatın içinde yer alması ve sanatı destekleyecek sergiler açmış olmasıdır. Modanın hem teknoloji hem de sanatla buluşması Vakko'nun ikinci üretim yeri olan Merter fabrikasında olmuştur. Fabrikanın içi ve çevresi ünlü sanatçıların eserleriyle donatılmıştır. Bu girişimler "Vakko Sanattır" ifadesini doğrulamaktadır. Çağdaş Türk ressamlarının bu eserleri aynı zamanda Vakko eşarplarında yer almıştır. Vakko eğitimi de çok önemsemiş ve öncülüğünü yaptığı modanın okulunu açmıştır. Fransız

işbirliği ile açılan **Vakko Esmod Moda Akademisi** dünyaca ünlü bir moda okulunun İstanbul şubesidir. Hem bu okul öğrencilerine hem modayla, sanatla, mimariyle vb. alanda ilgilenenlere hizmet veren her türlü veriye kolay ulaşılabilir, en son teknolojiyle donatılmış, **Vakko Kreatif Endüstriler Kütüphanesi** eğitime verilen önemin göstergesidir.

Vakko kuruluşundan itibaren sanata verdiği değer ve önemi, 21. yüzyılda Nakkaştepe’de kurulan Vakko Moda Merkezinde devam ettirmektedir. Böylece Vakko modanın öncüsü olması yanında eğitimi, kültür ve sanatı da bünyesinde barındıran bir merkez olarak kurumsal kimliğini kazanmıştır.

10. KAYNAKLAR

Aysal, N. (2011). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Giyim ve Kuşamda Çağdaşlaşma Hareketleri. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*. 22, 3-32.

Bilirgen, E. ve Murat, S. (2001). *Topkapı Sarayı Hazine-i Hümayûn*. İstanbul.

Hakko, V. (2012). *Hayatım Vakko*. (4. Baskı). İstanbul: Vakko Yayınları.

Kütükoğlu, M. (1981). Asakir-i Mansûre-i Muhammediye Kıyafeti ve Malzemesinin temini meselesi. Atatürk'e Armağan. İstanbul, 519-605.

Karlıkl, Ş. ve Tozan, D. (1998). *Cumhuriyet Kıyafetleri*. İstanbul: GSD Holding.

Lewis, B. ve İnalçık, H. (1998). *Kemal Atatürk Değişim ve Uluslaşma Süreci*. Milano: Ertuğ& Kocabıyık Yayınları.

Özdemir, F. (2009). *Sarışın Bir Kurt*. (2. Baskı). İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Şahin, Y. (2005). *Cumhuriyeti Aydınlatan Kadınlar*. İstanbul: Beşiktaş Belediyesi.

Tezcan, H. (2008). *Sarayın Terzisi: M.Palma- D. Lena- P. Parma*. İstanbul: Sadberk Hanım Müzesi Yayınları.

Tezcan, H. (98-99). Batılılaşma Döneminde Saray Kadınının Modası. İstanbul: *P Dergisi*. 12, 82-87.

Tezcan, H. (2010). Osmanlı Modası. İstanbul: *Yapı Kredi Yayınları*. 319-329.

Tümöz, S.S. (2002). *Topkapı Sarayı Müzesi Giysi Koleksiyonunun Çağdaş Moda Tasarımında Kaynak Olarak Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Topkapı Sarayı. (2000). İstanbul: Akbank ve Kültür Sanat Yayınları.

İlk 50 Yıl Vakko. (1988). İstanbul: Vakko Yayınları.

Osmanlı- Türk Klasikleri Döşemelik Perdelik. (1999). İstanbul: Vakko Yayınları.

Vakko Kurumsal Kitap, "Her ülkenin övünç duyduğu markaları vardır..."

Vakko Eşarp Dün, Bugün, Yarın... (2013). İstanbul: Vakko Yayınları.

40'lı Yıllar Basımında Vakko.

50'li Yıllar Basımında Vakko.

60'lı Yıllar Basımında Vakko.

Moda, Sanat ve Mimari, Vakko Zorlu Center Kataloğu.

Vakko 2014 Mutlu Yıllar Kataloğu.

Vakko 2014 İlkbahar/ Yaz Kataloğu.

Vakko 2008 Kadın İlkbahar/ Yaz Kataloğu.

Vakko 2008 Erkek İlkbahar/ Yaz Kataloğu.

İnternet Kaynaklar

http://tr.wikipedia.org/wiki/Vitali_Hakko, (Erişim Tarihi: 10 Şubat 2014).

www.vakko.com